ҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

№ 136 (6065)
ИЮЛИИН
7
ПЯТНИЦА
1950 он

КП(б)-гэй ОБЛАСТНОЙ БА ГОРОДСКОЙ КОМИТЕДҮҮДЭЙ, БУРЯТ-МОНГОЛОЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ОРГАН.

Сэн 20 мунгэн.

СССР-эй науканuудай Академиин ба СССР-эй медицинскэ науканuудай Академиин Научна сессидэ хабаадагшадhaa

Нүхэр И. В. СТАЛИНДА

Хүндэтэ Иосиф Виссарионович!

И. П. Павловай физиологическа hургаалай проблемэнүүдтэ зорюулагдаhан, СССР-эй науканuудай Академиин ба СССР-эй медицинскэ науканuудай Академиин Научна сессидэ хабаадагшад болбол наукын корифей, большевигүүдэй героическа партиин, советскэ арадай ба бүхы прогрессивнэ хүн түрэлтэнэй гениальна вождь ба багша, найрамдалай, демократиин ба социализмын туг баригша, бүхы дэлхэйн ажалшадай зол жаргалай түлөө тэмсэлшэ, Танда өөрынгөө халуун баяр хүргэнэ.

Энэ научна сесси болбол ажалшадай элүүр энхэ байдалые сахиха ба бэхижүүлхэ, манай орон дотор коммунизм байгуулгын хэрэгтэ алба хэхэ урялтай физиологиин ба медицинын хүгжэлтэдэ шэнэ эпохын эхин боложо түрүү наукын түүхэдэ орохо байна.

Манай Эхэ ороной хүсэ шадалай хэлбэришэгүй ургалтатай, советскэ хүнүүдэй ажабайдалай саашадаа hайжаралтатай, Танай эсэшэ сусашагүй, асари ехэ ажал-ябуулгатай дашарамдан, наукын үзэгдөөгүй ниитэ дэбжэлтын СССР-тэ боложо байhан оршон байдалда сесси үнгэржэ байна гэжэ бидэнэр гүнзэгы ехэ баяртайгаар тэмдэглэнэбди.

Большевистскэ партиин, Советскэ правительствын ба Танай, нүхэр Сталин, өөрынтнай үдэр бүриин анхарал оролдолгын ашаар СССР догор наука хадаа бурьялма ехээр хүгжэжэ байна, улам бүри шэнэ нээлтэнүүдээр ба туйлалтануудаараа баяжажа байна.

Та, нүхэр Сталин, Ленинэй агууехэ хэрэгые үргэлжэлүүлэн, наукада большевистскэ идейностиие хангаанат, наукадахи бүхы түрүү, прогрессивнэ юумэндэ тон ехэ дэмжэлгэ үзүүлнэт.

Агууехэ Ленин ба Та, хүндэтэ нүхэр Сталин, И. П. Павловай хүдэлмэринүүдтэнь сэгнэгдэшэгүй ехэ туhаламжа хүргөөт, тэрээнэй физиологическа hургаалые творческоор хүгжөөхын тулада бүхы шухала условинуудые байгуулаат.

Наукын корифей Та болбол түрүү наукын түүхэдэ байгаагүй сэнтэй зохёолнуудые зохёонот. «Языкознанида марксизмын тухай» Танай хүдэлмэри—бодото научна творчествын үльгэр жэшээ, наукые урагшань хайшан гэжэ хүгжөөхын ба дабшуулхын агууехэ жэшээ мүн. Энэ хүдэлмэри хадаа языкознанида эрид эрьелтэ хээ, бүхы советскэ наукада шэнэ үе нээгээ.

Та, нүхэр Сталин, марксистско-ленинскэ теориин эгээл шухала асуудалнуудые үүсхэн табижа, творческоор шиидхэнэт, коммунизм тээшэ замые өөрынгөө гениин түгэлдэр хүсэтэ гэрэлээр гэрэлтүүлнэт.

Танай, хүндэтэ Иосиф Виссарионович, дэлхэйн прогрессые толгойлжо, түрүү наукые толгойлжо байhандатнай бидэнэр бүхы советскэ арадтай хамта омогорхолтой ба хизааргүй зол хубитай байнабди.

Шүүмжэлэлэй ба өөрыгөө шүүмжэлэлэй тэмдэг доро үнгэржэ байгаа мүнөөнэй павловска сесси болбол павловска научна hургаалые шэнжэлэн тодоруулгада гараhан алдуунуудые ба дутагдалнуудые элирүүлээ. Тэрээнтэй хамта сесси болбол И. П. Павловай hургаалые бүхы талаарнь творческоор хүгжөөхэ айхабтар ехэ программа хараална.

Та, нүхэр Сталин, туйлаhан дээрээ зогсохогүй гэжэ бидэниие саг үргэлжэ hурганат. Танай агууехэ жэшээе ба Танай заабаринуудые даган, бидэнэр болбол И. П. Павловай hургаал хадаа сарсашаhан номнол бэшэ, харин советскэ хүнүүдэй элүүр энхые бэхижүүлгэдэ зорюулагдаhан физиологиие, медициные ба психологиие, рациональна хооллолгые, физическэ культурые ба курортно хэрэгые творческоор хүгжөөхын научна үндэhэ hуури мүн гэжэ хүсэд ойлгожо байнабди.

Хэрбээ павловска hургаалай баялигые бидэнэй ёhотой hайнаар ашаглаагүй hаамнай, советскэ арад ба бүхы прогрессивнэ хүн түрэлтэн бидэниие хүлисэхэгүй.

Павловска hургаалые хүгжөөлгэдэ гараhан дутагдалнуудые тон түргэнөөр усадхахын тулада бүхы хүсэл оролдолгоёо гаргахабди, манай орон дотор коммунизм байгуулхын интересүүдтэ энэ hургаалые бүхы хэмжээгээр ашаглахабди гэжэ Танда, хүндэтэ нүхэр Сталин, уялгаяа үгэнэбди.

Манай инаг багша ба вождь, бүхы ажалша хүн түрэлтэнэй алдар соло, түрүү наукын омогорхол ба туг—агууехэ Сталин мандаха болтогой!

И. П. ПАВЛОВАЙ ФИЗИОЛОГИЧЕСКА hУРГААЛАЙ ПРОБЛЕМЭНҮҮДТЭ ЗОРЮУЛАГДАhАН, СССР-эй НАУКАНУУДАЙ АКАДЕМИИН БА СССР-эй МЕДИЦИНСКЭ НАУКАНУУДАЙ АКАДЕМИИН НАУЧНА СЕССИ ДЭЭРЭ 1950 ОНОЙ ИЮЛИИН 4-дэ АБТАБА.

РСФСР-эй Верховно Соведэй 1950 оной июлиин 4-нэй заседани тухай

ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

Үсэгэлдэр, июлиин 4-дэ, үдэшын 7 часта, Кремльдэ, Кремлевско Ехэ Ордон соо РСФСР-эй Верховно Соведэй дүрбэдэхи сесси нээгдэбэ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшэ депутат **М. П. Тарасов** сессиие нээбэ.

РСФСР-эй Верховно Совет болбол hунгуулиин 9 округуудhоо шэнээр hунгагдаhан депутадуудай түлөөлхэ эрхые шалгаhанай дүнгүүд тухай Верховно Соведэй Мандатна комиссиин түрүүлэгшэ депутат **В. Т. Прохватиловай** элидхэл дуулаба.

Верховно Совет хадаа депутат **П. В. Суринай** дурадхалаар, Мандатна комиссиин элидхэл тушаа иимэ тогтоол баталан абаа гэбэл:

«1. РСФСР-эй Верховно Соведэй Мандатна комиссиин элидхэлые баталха.

2. Российска Советскэ Федеративна Социалистическэ Республикын Верховно Соведэй иимэ депутадуудай түлөөлхэ эрхые мэдэрхэ гэбэл:

Митин Петр Васильевич, hунгуулиин Архангельско-Приморско № 181 округhoo 1949 оной июниин 19-дэ hунгагдаhан,

Сокерин Алексей Георгиевич, hунгуулиин Шабалинска №339 округhoo 1949 оной июниин 19-дэ hунгагдаhан,

Чугунов Иван Иванович, hунгуулиин Белореченскэ № 124 округhoo 1949 оной июниин 19-дэ hунгагдаhан,

Серегин Иван Михайлович, hунгуулиин Инзенскэ № 607 округhoo 1949 оной июниин 26-да hунгагдаhан,

Алешина Анна Дмитриевна, hунгуулиин Юрьевецкэ № 284 округhoo 1949 оной ноябриин 20-до hунгагдаhан,

Николаев Константин Кузьмич, hунгуулиин Реженскэ № 533 округhoo 1949 оной ноябриин 20-до hунгагдаhан,

Гладков, Михаил Иванович, hунгуулиин Сочинска № 125 округhoo 1950 оной январиин 8-да hунгагдаhан,

Васильев Иван Васильевич, hунгуулиин Унинска № 346 округhoo 1950 оной июниин 25-да hунгагдаhан,

Сиряпин Дмитрий Алексеевич, hунгуулиин Старорусска № 427 округhoo 1950 оной июниин 25-да hунгагдаhан».

Түрүүлэгшээр байhан депутат **М. П. Тарасов** РСФСР-эй Верховно Соведэй харалгада иимэ асуудалнууд оруулагдана гэжэ мэдээсэбэ:

1. Российска Советскэ Федеративна Социалистическэ Республикын 1950 оной Гүрэнэй бюджет ба 1949 оной Гүрэнэй бюджедэй гүйсэдхэл тухай тоосоое баталха. РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведээр тус асуудал оруулагдаба.

2. РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталха. РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумээр тус асуудал оруулагдаба.

Верховно Совет болбол депутат **А. М. Салановай** дурадхалаар эдэ асуудалнуудые сессиин хэлсэхэ зүйлдэ нэгэн hаналаар оруулба.

hүүлээрнь түрүүлэгшэ хадаа РСФСР-эй 1950 оной Гүрэнэй бюджет тухай ба РСФСР-эй 1949 оной Гүрэнэй бюджедэй гүйсэдхэл тухай элидхэлэй үгые РСФСР-эй финанснуудай Министр нүхэр **И. И. Фадеевтэ** үгэбэ.

РСФСР-эй финанснуудай Министр нүхэр Фадеевэй элидхэлэй hүүлдэ, РСФСР-эй Верховно Соведэй бюджетнэ комиссиhaa бюджетнэ комиссиин гэшүүн депутат **А. А. Егоров** нэмэлтэ элидхэл хэбэ.

Энээгээр РСФСР-эй Верховно Соведэй нэгэдэхи заседани хаагдаба.

РСФСР-эй Верховно Соведэй 1950 оной июлиин 5-най заседани тухай

ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

Июниин 5-да, үглөөнэй 11 часта, Кремльдэ, Кремлевско Ехэ Ордон соо РСФСР-эй Верховно Соведэй хоёрдохи заседани болобо.

РСФСР-эй Верховно Соведэй түрүүлэгшэ депутат **М. П. Тарасов** түрүүлэгшээр hууба.

Хэлсэхэ зүйлдэ — РСФСР-эй 1950 оной Гүрэнэй бюджет тухай ба РСФСР-эй 1949 оной Гүрэнэй бюджедэй гүйсэдхэл тухай элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэ.

Депутат **П. В. Абрамов** (Ждановска округ, Москва город), депутат **В. С. Тотоев** (Дзауджикауска округ, Северо-Осетинскэ АССР), депутат **А. М. Саланов** (Омутнинско округ, Кировскэ область), депутат **В. Е. Зинченко** (Краснодарска-Сталинска округ, Краснодарска хизаар), депутат **Г. А. Динмухаметов** (Бугульминска округ, Татарска АССР), **А. В. Кудрявцев**—РСФСР-эй ой модоной ба саарhанай промышленностиин Министр, депутат **В. С. Шаповалов** (Кемеровско-Руднична округ, Кемеровскэ область), депутат **И. П. Тюрин** (Брянска округ, Брянска область), депутат **Г. Н. Белецкий** (Верещагинска округ, Молотовско область), депутат **В. М. Кропачева**, (Лиговско округ, Ленинград город), депутат **В. И. Киселев** (Петровско округ, Саратовска область) гэгшэд үгэ хэлэбэ.

Энээгээр РСФСР-эй Верховно Соведэй хоёрдохи заседани хаагдаба.

ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

ВКП(б)-гэй Обкомой ээлжээтэ пленум тухай

Энэ оной июлиин 3—5-най үдэрнүүдтэ ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой ээлжээтэ II пленум болобо.

Пленум болбол «Колхозно ниитын малые үбhэ тэжээлээр хангаха хэмжээнүүд тухай» ба «Ургаса хуряалгада ба хүдөө ажахын продуктнуудые тушаалгада бэлэдхэлэй ябаса тухай (ВКП(б)-гэй Мухаршэбэрэй ба Хэжэнгын айкомуудай элидхэлнүүд)» гэhэн асуудалнуудые хаража үзөөд, тэдээн тушаа зохихо тогтоолнуудые гаргаба.

Пленум болбол тэрэшэлэн эмхидхэлэй асуудалнуудые шиидхэhэн байна гэбэл: а) нүхэр И. П. Култышевай ондоо хүдэлмэридэ орохо болоhонhоонь, тэрээниие ВКП(б)-гэй Обкомой секретариин тушаалнуудhaa сүлөөлбэ; б) нүхэр П. М. Петуховые ВКП(б)-гэй Обкомой партийна, профсоюзна ба комсомольско органуудай таhагые даагшын уялгануудhaa сүлөөлөөд, тэрээниие ВКП(б)-гэй Обкомой секретаряар hунгаба.

Колхозно ниитын адуу малые үбhэ тэжээлээр хангаха хэмжээнүүд тухай

(1950 оной июлиин 3—5-да болоhон ВКП(б)-гэй Обкомой II пленумэй тогтоол)

Республикын колхозуудта үбhэ тэжээл үйлэдбэрилгын ехэ дутагдал хадаа ниитын адуу малай тоо толгойн ургалтада ба тэдэнэй ашаг шэмые дээшэлүүлгэдэ гол hаад түбэг ушаруулhан ябадалай нэгэн болоно гэжэ ВКП(б)-гэй Обкомой пленум тэмдэглэнэ. Хэтэрхэдээ, республикын олон колхозууд, илангаяа Курумканай, Баргажанай, Зэдын, Хэжэнгын, Түнхэнэй, Иволгын, Сэлэнгын, Заиграйн ба бусад аймагуудай колхозууд үхэр малаа үбhэ тэжээлээр гүйсэд хангаагүйн эсэстэ ехэ малнуудаа hубайруулжа, мал хороожо, мүн хүдөө ажахын малнуудай ашаг шэмые доошонь оруулжа, хэдэн жэлэй турша соо малажалаа ехэ хохидолдо оруулна.

Хэды тиимэ байбашье, республикын хүдөө ажахын Министерство, ВКП(б)-гэй олон айкомууд ба аймгүйсэдкомууд, МТС-үүд болон колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд ниитын малажалда тэжээлэй бата бэхи база байгуулха хэрэгтэ hаналаа хүсэд табидаггүй ябадалаа үргэлжэлүүлhээр ба мүнөөшье жэлдэ нэгэ жэлэй, олонжэлэй, тэрэшэлэн тэжээлэй бусад культурануудай тарилгые унжагайруулhан, тарилгын хойноhоо харууhалга муугаар эмхидхэhэн, үбhэ хуряалгада хангалтагүйгөөр бэлэдхэhэн, (силоснэ түхеэрэлгэнүүдэй, тракторна ба морин сенокосилкануудай, тармуурнуудай заhабарилга, мүн хуряалгын гар зэмсэгүүдые ба бусадые бэлэдхэлгэ дүүрээдүй) байха юм.

Колхозно ниитын адуу малые үбhэ тэжээлээр хангаха хэрэгэй онсо шухалыень ба республикын колхозуудта малажалые саашадань хүгжөөхэ зорилгонуудhaa үбhэ тэжээл үйлэдбэрилгын тон ехэ гээгдэлые шууд усадхаха хэрэгтэй байhыень хараадаа абажа, ВКП(б)-гэй Обкомой пленумэй тогтоохонь:

1. 1950—1951 онуудай үбэлжэлгын үедэ колхозно ниитын адуу малые үбhэ тэжээлээр гүйсэд хангалга — республикын партийна организацинуудай, советскэ ба хүдөө ажахын органуудай, МТС-үүд болон колхозуудай ажахынполитическэ шухалын шухала зорилго мүн гэжэ тоолохо.

2. «1950 ондо ургаса хуряалгые ба хүдөө ажахын продуктнуудай бэлэдхэлнүүдые үнгэргэхэ тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоолтой зохилдуулан, энэ жэлдэ республикын колхоз бүридэ үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ гүрэнэй түсэб заатагүй дүүргэхэ ябадал хангахыень хүдөө ажахын Министерствые, ВКП(б)-гэй айкомуудые, аймгүйсэдкомуудые, МТС-үүдэй директорнүүдые ба колхозуудай правленинүүдые уялгалха. Бүдүүн ба шэмэтэ тэжээлнүүдые бэлэдхэхэ түсэбэй дүүргэлтын түлөө харюусалгые бригадануудта ба фермэнүүдтэ — таряанажалай бригадын бригадирнуудта, фермэнүүдые даагшадта, колхозуудта—колхозуудай түрүүлэгшэнэртэ даалгаха.

3. Хүдөө ажахын Министерствые, ВКП(б)-гэй айкомуудые, аймгүйсэдкомуудые, МТС-үүдэй директорнүүдые ба колхозуудай правленинүүдые уялгалха гэбэл:

а) колхозуудта бии байгаа бүхы сабшалангые ба нютагай болон гүрэнэй удхашанартай ой модоной соорхойнуудай сабшагдамаар бүхы газарые гүйсэд хэрэглэхэ. Ногооое хоёр удаа сабшахаар тогтоогдоhон даалгабариие колхоз бүридэ дүүргэхэ, тэрэшэлэн набшаhата тэжээл бэлэдхэхэ, гол ба нуурнуудай эрьеэр хулhа, ожорhо болон бусад ногоонуудай сабшалгые эмхидхэхэ ябадал хангаха;

б) 1950 ондо хэрэглэгдээгүй сабшалангаа сабшалангаар дутуу колхозуудта үгэхыень үлүү талмайтай колхозуудта hайшаан дурадхаха. «1950 ондо ургаса хуряалгые ба хүдөө ажахын продуктнуудай бэлэдхэлнүүдые үнгэргэхэ тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоолоор байгуулагдаhан гуримтай тааралдуулан сабшалан үгэлгые эмхидхэхэ;

в) оройhото культурануудай ургаса хуряалгын эхилхэ хүрэтэр үбhэ хуряалгые, hүрилэлгые оруулгатайгаар гүйсэд дүүргэхээр ба силос даралгын түсэбые 90 процент болгохоор бодомжоложо, колхоз бүридэ үбhэ сабшалгын ба тэжээл силосовалгын табан хоногой даалгабари хүргэхэ. Тэрэ зорилгоор ажал хэжэ шадаха колхознигуудые тэжээл бэлэдхэлгэдэ эгээл олоорынь хабаадуулха ба хүн бүхэнэй үйлэдбэриингөө нормонуудые дүүргэхэ ябадал туйлаха;

г) хуряалгын бии байгаа бүхы машинануудые ба силос хэршэхэ машинануудые үбhэ хуряалга болон тэжээл силосовалга дээрэ гүйсэдөөр ба үндэр бүтээсэтэйгээр ашаглалгые хангаха ба сезон соо тракторна сенокосилка бүреэр 1000 гектарhaa бага бэшые сабшаха, силос хэршэдэг тракторна машина бүреэр 800—1000 тонно силос хэршэжэ дараха ябадал туйлаха;

д) бүхы колхозуудта ба МТС-үүдтэ үбhэ хуряалгын бригадануудые, машинаар үбhэ сабшалгын отрядуудые бүридүүлжэ, тэдэниие тракториcтнуудай, машинистнуудай, прицепщигүүдэй кадрнуудаар болон бусад хүдэлмэришэ хүсөөр, үбhэ хуряалгада шухала хэрэгтэй зэмсэгүүдээр хангаха, тэрэшэлэн, тэдэнэртэ сабшалангай талмайнуудые таhалжа ба даалгажа үгэхэ;

е) hолоомо ба михиины хүсэд суглуулха хэмжээнүүдые абаха, комбайнаар таряае имагтал доогуур хадаха, комбайн бүридэ hолоомо ба михиинэ суглуулха түхеэрэлгэнүүдые хэхэ, hолоомо ба михииные саг соонь hүрилхэ;

ж) таряа тушаалгаар гүрэнтээ тооcоhоной, мүн үрhээ хааhанай hүүлээр, хүдөө ажахын артелиин Уставтай зохилдуулан колхоз бүридэ фуражна фонднуудые байгуулха.

4. Хүдөө ажахын Министерствые, ВКП(б)-гэй айкомуудые, аймгүйсэдкомуудые ба колхозуудай правленинүүдые уялгалха гэбэл:

а) сабшалангай ба тэжээлэй культурануудай хоротонтой тэмсэлдэ, мүн тэжээлэй корнеплодуудай, силоснэ культурануудай, тэрэшэлэн фермэ шадархи участогуудай хартаабхын тарилгые саг соонь ба эрхим шанартайгаар харууhалан элдүүрилгэдэ тусгаар анхарал табиха, тэжээлэй культуранудай ургажа байха үедэ уhалха ба тэдээндэ минеральна болон нютагай утэгжүүлгэнүүдээр нэмэлтэ тэжээл үгэлгые үргэнөөр хэрэглэхэ ябадал эмхидхэхэ. Тэдэниие үргэн ряднаар элдүүрилхын тулада тракторна ба морин полольнигууд болон культиваторнуудые үргэнөөр хэрэглэхэ. Тэжээлэй культуранудай, нэгэ жэлэй ба олонжэлэй ногоонуудай бүхы тарилгые саг соонь, эрхим шанартайгаар хуряалгые хангаха;

б) тэжээлэй корнеплодуудай, силоснэ культурануудай тарилгын хойноhoo харууhалхын тулада таряанажалай ба малажалай бригадануудай дэргэдэ тусгаар звенонуудые таhалхыень колхозуудта hайшаан дурадхаха.

5. Хүдөө ажахын Министерствые, ВКП(б)-гэй айкомуудые ба аймгүйсэдкомуудые уялгалха гэбэл:

а) таряанажалай бригадануудай бригадирнууд ба фермэнүүдые даагшадай үдэр бүри, тиихэдэ колхозуудай түрүүлэгшэнэрэй 10 хоног соо нэгэ удаа сабшагдаhан талмайе, бэлэдхэгдэhэн үбhые ба дарагдаhан силосые тушаажа абаха гурим бүхы колхозуудта байгуулха;

б) колхозуудай правленинүүдэй хуряагдаhан ба hүрилэгдэhэн бүхы үбhые хэмжэжэ, шэгнүүрыень тодорхойлхо, орошолхо ба бэлэдхэгдэhэн тэжээлээ бүгэдыень колхозуудай кладовщигууд (фуражирнуудта) актаар тушаажа үгэхэ ба тэрэнэй хойноhoo шанга харууhа эмхидхэхэ ябадал туйлаха.

6. Республикын олон колхозуудта ногооной ургасые малда гэшхүүлхэ, сабшалангай газар ба бэлэдхэгдэhэн тэжээлые үрихэ, тэрэшэлэн үбhэ тэжээл бэлэдхэлгээр мэдээ хүргэхэдөө үгы тоонуудые нэмэдэг баримтануудай үсөөн бэшэ үзэгдэдэг байhыень тэмдэглээд, ВКП(б)-гэй Обкомой пленум хадаа ВКП(б)-гэй айкомуудhaa ба аймгүйсэдкомуудhaa эрилтэ хэнэ гэбэл:

а) үхэр малда гэшхүүлхэ, үлгиншүүлхэгүйн тулада сабшалангые харууhалха хэмжээнүүдые абаха;

б) сабшалан ба бэлэдхэгдэhэн үбhэ тэжээлые үридэг, тэрэшэлэн тэжээл бэлэдхэлгээр мэдээ хүргэхэдөө үгы тоонуудые бэшэдэг хорото ябадалнуудые болюулха, энээнэй түлөө гэмтэ хүнүүдые шанга харюусалгада хабаадуулха.

7. Байгша оной июлиин 15 хүрэтэр сабшалан дээгүүр ногоонуудай үрhэ таhалхыень, мүн сабшалан болон бэлшээринүүд дээрэ тарихын зорилгоор зэрлиг үнэтэ ногоонуудай (люцернэ, клевер, вика, житняк, сибирскэ волоснец) үрhэ суглуулга эмхидхэхэ ябадал хангахыень, тэрэшэлэн сабшалангай өөрөө үрэжэхын тулада бобово болон злакова ногоонуудай участогуудые таhалжа, тэдэниие үрhэнэйнь эдеэшэhэн хойно хуряалга үнгэргэхыень хүдөө ажахын Министерствые, ВКП(б)-гэй айкомуудые ба аймгүйсэдкомуудые уялгалха.

8. Ниитын малажалые саашадань хүгжөөхэ хэрэгэй эгээл шухала зорилго болохо үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ гүрэнэй түсэбые колхоз бүридэ дүүргэлтын ажахын-политическэ удхашанарые колхознигуудай ба МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй дунда үргэнөөр ойлгуулхыень, тэрэ зорилгоор политическэ-ниитын хүдэлмэринүүдэй бүхы формонуудые (элидхэл ба хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэлгэ, «дайшалхы хуудаhануудые» гаргалга ба бусад) хэрэглэхые ВКП(б)-гэй айкомуудые, аймгүйсэдкомуудые, МТС-үүдэй директорнүүдые политическэ талаар орлогшонорые, МТС-үүд ба колхозуудай партийна эхин организацинуудые уялгалха.

9. Үбhэ хуряалга ба тэжээл силосовалгые саг болзор соонь эрхим шанартайгаар үнгэргэхын түлөө, үдэрэйнгөө нормонуудые үлүүлэн дүүргэхын түлөө колхознигуудай, МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй дунда социалистическэ мүрысөө эмхидхэхыень ВКП(б)-гэй айкомуудые, аймгүйсэдкомуудые, МТС-үүдэй директорнүүдые политическэ талаар орлогшонорые, колхозуудай правленинүүд болон партийна организацинуудые уялгалха. Үбhэ тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ ажалай түрүү арга методүүдые бүхы хэмжээгээр урмашуулха ба дэлгэрүүлхэ.

10. Тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ ябажа байгаа колхознигууд ба МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэдые культурнаар хангалгые (уранhайханай самодеятельностиин бригадануудай выступлени, кинокартинануудые харуулга, полевой станууд дээрэ радиоприемнигуудые табилга, полевой станавудые хүгжэмэй инструментнүүдээр, шатар, даам, домино болон бусадаар хангалга) эмхидхэхыень, тэрэшэлэн тэдэнэртэ нормальна байра байдал байгуулха хэмжээнүүдые абахыень ВКП(б)-гэй айкомуудые, аймгүйсэдкомуудые уялгалха.

11. Үбhэ тэжээл бэлэдхэлгын ябасые ба ниитын малажалда тэжээлэй бата бэхи база байгуулхын түлөө колхознигуудай, МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй дундахи социалистическэ мүрысөөе хэблэл газетэнүүдтэ үргэнөөр толилхые ба радиогоор тунхаглахые республиканска, аймагай газетэнүүдэй редакторнууд ба радиоинформациин Комитедые уялгалха.

* * *

Ниитын малажалые саашадань хүгжөөхэ шухалын шухала услови мүн болохо үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ гүрэнэй түсэбые энэ жэлдэ дүүргэлтын түлөө тэдэнэрэй сэхэ харюусаха байhан тухайнь ВКП(б)-гэй Обкомой пленум хадаа республикын партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудай, МТС-үүд ба колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ hануулна.

Эб найрамдалые хамгаалгын Советскэ Комитедтэ

Атомна зэбсэгые хоримжолхо тухай эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн Конгрессэй Саг үргэлжын Комитедэй Уряа доро гар табилгын кампаниин июниин 30-һаа эхилэн СССР дотор ябажа байһанай тухай мэдээнүүд эб найрамдалые хамгаалгын Советскэ Комитедтэ оробо.

Стокгольмско Уряа доро өөһэдынгөө гарнуудые табиха гэһэн Саг үргэлжын Комитедэй Уряае советскэ хүнүүд халуунаар дэмжэбэ гэжэ союзна республикануудһаа, хизаарнууд ба областьнуудһаа ороһон мэдээсэлнүүд харуулна.

Стокгольмско Уряада гар табилгада зорюулагдаһан ажалшадай олон хүн зонтой суглаанууд городууд ба тосхонуудта болоно. Советскэ хүнүүд болбол СССР-эй Верховно Соведэй мэдүүлгые нэгэн һаналаар һайшаажа, атомна зэбсэгые хорихо тухай уряада гараа табихадаа Советскэ правительствын эб найрамдалай сталинска гадаадын политикые дүүрэнээр дэмжэнэ ба бүхы оронуудтахи эб найрамдалай тала баригшадтай бултантайнь һаналаа нэгэдэнги байһанаа харуулна.

Атомна зэбсэгые хорихо тухай Уряа доро эрэгтэй ба эмэгтэй хүдэлмэришэд, эрдэмтэд, советскэ литература ба искусствын ажал-ябуулагшад, эрэгтэй ба эмэгтэй тарияшад, ВУЗ-үүд ба техникумүүдэй һурагшад, советскэ эмхи зургаануудай албахаагшад, олзоборилгын ба хүдөөгэй кооперациин хүдэлмэрилэгшэд, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, шажан мүргэл эрхилэгшэд гарнуудаа табинад.

Нютагуудһаа абтаһан мэдээнүүдэй ёһоор, тус кампаниин эхилһэн сагһаа хойшо гэхэ гү, али июниин 30-һаа июлиин 5 хүрэтэр, эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн Конгрессэй Саг үргэлжын Комитедэй Стокгольмско Уряа доро 56.807.705 советскэ гражданинууд гарнуудаа табиба.

Саг үргэлжын Комитедэй Уряа доро Москвагай, Ленинградай, Киевэй, Бакугай, Сталинградай, Свердловскын томо томо предприятинуудай ба ороной бэшэ промышленна центрнүүдэй хүдэлмэришэд, мастернууд, инженернүүд ба техникүүд гарнуудаа табиба.

Уряа доро гарнуудаа табихадаа тэдэ болбол ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ ба үйлэдбэриин түсэбүүдые үлүүлэн дүүргэхэ гэһэн уялгануудые бэедээ даажа абана.

Атомна зэбсэгые хорихо тухай Уряа доро гар табилган ороной колхозуудаар, совхозуудаар ба МТС-үүдээр үргэнөөр дэлгэрэн эхилжэ байна. Уряада гарнуудаа табихадаа колхознигууд, комбайнернууд, трактористнууд болбол хуряалгые эрхим һайнаар үнгэргэхэ, орондоо таряа талха ехээр үгэхэ, тиин тэрээгээрээ бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалые хамгаалха хэрэгтэ өөһэдынгөө нэмэри оруулха гэһэн уялгануудые абана.

Советскэ Союзай общественнэ организацинууд: профсоюзууд, залуушуулай ба эхэнэрнүүдэй организацинууд, һайн дуранай обществонууд атомна зэбсэгые хорихо тухай Уряа доро гар табилгые суглуулгада эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Саг үргэлжын Комитедэй Уряа доро гар табилгые үнгэргэхэ зуураа, общественнэ организацинууд болбол ажалшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри дэлгэрүүлнэ; колхозуудта, совхозуудта ба МТС-үүдтэ, ажалшадай ажаһуужа байгаа газарнуудай суглаануудта хөөрэлдөөнүүд саг саг соогоо үнгэргэгдэнэ, уласхоорондын байдалай эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй асуудалнуудаар элидхэлнүүд ба лекцинүүд хэгдэнэ.

СССР-эй столица Москва городто Уряа доро гар табилга ехэ дэбжэлтэтэйгээр үнгэржэ байна. Тэндэ Уряа доро аяар 2.686.000 хүнүүд гараа табяа. Ленинградта Уряа доро 1.300.000 хүн, Киевтэ—437.000 хүн, Бакуда—405.000 хүн, Тбилисидэ—264.000 хүн, Свердловскдэ—323.000 хүн, Одессэдэ—256.000 хүн, Сталинградта 168.000 хүн, Горькидо — 248.000 хүн гарнуудаа табиба.

Гар табилган үргэлжэлһөөр. Атомна зэбсэгые хорихо тухай Уряа доро гар табилгые суглуулхын тулада орон соо дэлгэрһэн кампани болбол эб найрамдалай хэрэгые ба уласхоорондын аюулгүйе хамгаалхаар советскэ хүнүүдэй бэлэн байһанай бүгэдэарадай хүсэтэ демонстраци болобо.

Атомно бомбо хэндэшье хэрэггүй

Манай республика дотор эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн конгрессэй саг үргэлжын комитедэй Стокгольмско Уряада гар табилга эдэбхитэйгээр үнгэржэ байна. Тэдэнэр энэ уряада гараа табихадаа дайн сэрэгые үүсхэгшэдэй амынь мэдүүлжэ, амгалан һууһан зонуудые алаха хюдахаар бэлэдхэгдэһэн атомна зэбсэгые оройдонь хорихые хүсэнэбди гэжэ нэгэн дуугаар мэдүүлнэд.

Тиихэтээ хамта тэдэнэр ажалай үндэр бүтээсые туйлажа, Эхэ оронойнгоо һүр хүсые бүри бадаруулха хэрэгтэ бүхы шадалаа элсүүлнэд. Мүн өөһэдынгөө амжалтатай хүдэлмэреэр материальна ба культурна условинуудаа үдэр ерэхэ бүри һайжаруулжа, коммунизмда шэлжэн орохо сагаа бүри ойртуулна.

Энэ нангин хэрэгтэмнай һаад хэжэ байһан ээрхэг муухай американо-английска империалистнарые хатуу шангаар, хайра гамгүйгөөр хэһээхэ хэрэгтэй. Американска галзуу булимтарагшад Азиин арад зондо эсэргүү агрессивнэ ябуулгые эхилээд, Хойто Кореягэй амгалан һууһан ажалшадые бомбодожо, алажа хюдажа байна. Энэ ябадалыень болюулхын, атомна зэбсэгые хорихын тулада Стокгольмско Уряада нэгэн хүн шэнгеэр гараа табихые уряалнаб.

Т. Семенова, СССР-эй Верховно Соведэй депутат, РСФСР-эй ба БМАССР-эй габьяата врач.

Партияа тойрон нигтаар жагсая

Агууехэ Октябрьска революци боложо, советскэ засагай тогтоһон үдэрһөө хойшо манай ороной ажалшад дайн сэрэгые үзэнгүй, амгалан тайбанаар ажаһуухые хүсэнэд. Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай бата бэхеэр бадаран хүгжэхын тулада Ленин — Сталинай парти ба советскэ правительство саг үргэлжэ ехэхэн хүсэ гаргадаг байна.

Манай Эхэ орон эб найрамдалай түлөө гэмсэжэ байгаа оронуудые толгойлжо, хүн түрэлтэндэ зол жаргал олгуулха замые эли тодоор заажа үгэнэ.

Бүхы арадтаяа хамта советскэ эрдэмтэд эб найрамдалай түлөө, дайн сэрэгые носоогшодто эсэргүү эрид тэмсэл ябуулна. Манай орондо коммунизмые байгуулжа, бүхы дэлхэйн арад зонтой хани барисаагаа бэхижүүлхын түлөө советскэ эрдэмтэд творческо ажал-ябуулгаяа бүри үргэнөөр дэлгэрүүлнэ.

Стокгольмско Уряада гар табилгын үдэрнүүдтэ Советскэ хүнүүд большевистскэ партияа, агууехэ Сталин багшаяа тойрон бүри нигтаар жагсажа, эб найрамдалай хэрэгэй түлөө хүсэ шадалаа гамнангүйгөөр тэмсэхээр бэлэн байһанаа үшөө дахин харуулна.

П. Хаптаев, түүхын наукануудай кандидат, эб найрамдалай Советскэ комитедтэ туһалха республиканска Комиссиин гэшүүн.

Унаһан малгайгаа абангүйгөөр ажаллахаб

Би дайнай инвалид хүм. Гитлеровскэ Германиин үүдхэһэн дайнай арад зондо ямар ехэ гасалан зоболон ба хохидол үзүүлһые хэзээдэшье мартахагүйб.

Шэнэ империалистическэ дайн үүдхэгшэдтэ эрид буруушаалаа мэдүүлжэ байһан олон түмэн ажалшадтай би өөрынгөө голос нэгэдүүлнэб.

Большевистскэ парти ба манай инаг вождь И. В. Сталинай хүтэлбэреэр гитлеровскэ Германиие — хүсэтэ ба хорото дайсаниие советскэ арадай бута сохижо, түүхэтэ илалта туйлаһан ябадал шэнэ дайн үүдхэгшэ англо-американска империалистнуудта шанга һануулга болохо ёһотой.

Мүнөө бүхы дэлхэйн ажалшадай дунда эб найрамдалай түлөө хүдэлөөн үдэр ерэхэ бүри улам үргэнөөр дэлгэржэ байна. Эб найрамдалай тала баригшадай хүсэн булигдашагүй. Эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн конгрессэй Саг үргэлжын Комитедэй Уряада бүхы советскэ арадтайгаа хамта гараа табижа байхадаа, эб найрамдалай түлөө тэмсэлые толгойлон ябадаг, агууехэ социалистическэ Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые улам бэхижүүлхын түлөө унаһан малгайгаа абангүйгөөр ажаллаха байһанаа мэдүүлнэб.

Б. Будажапов,
Центральна Статистическэ Управлениин филиалай бухгалтерска курсын курсант.

ЯЗЫКОЗНАНИИН ЗАРИМ АСУУДАЛНУУД ТУХАЙ

Нүхэр Е. Крашенинниковада харюу

Нүхэр Крашенинникова! Танай асуудалнуудта харюусанаб.

1. АСУУДАЛ. Хэлэн хадаа базисшье бэшэ, надстройкошье бэшэ гэжэ танай статья соо ойлгомжотой тодоор харуулагдаһан байна. Хэлэн хадаа базисташье, мүн надстройкодошье адлирхуу шэнжэ шанартай үзэгдэл мүн гээшэ гэжэ тоолоо хада зохихо гү, али хэлэн хадаа хоорондын үзэгдэл мүн гээшэ гэжэ тоолоо хада зүб байха гү?

ХАРЮУ. Общественнэ үзэгдэл мүн болохо хэлэндэ бүхы общественнэ үзэгдэлнүүдтэ, тэрэ тоодо базис ба надстройкодо хамаатай ниитэ шэнжэ шанар бии байһаниинь мэдээжэ, сохом хэлэбэл: хэлэн хадаа өөрыень бусад бүхы общественнэ үзэгдэлнүүдэй хангалагта адляар, обществые хангадаг. Гэбэшье, бүхы общественнэ үзэгдэлнүүдтэ хамаатай ниитэ юумэ энээгээр лэ дүүрэнэ. Саашадаа общественнэ үзэгдэлнүүдэй хоорондо серьёзно илгаанууд эхилнэ.

Общественнэ үзэгдэлнүүдтэ, энэ ниитэ юумэһээ гадна, өөһэдынь специфическэ онсо илгаанууд бии байха юм, тэдэнь тэдэниие бэе бэеһээнь илгаруулна, тэдэнь наукада илангаяа шухала удхашанартай. Базисай онсо илгаануудынь юуб гэбэл, тэрэ хадаа обществые экономическаар хангана. Надстройкын онсо илгаануудынь юуб гэбэл, тэрэ хадаа обществые политическэ, юридическэ, эстетическэ ба бусад идеянуудаар хангана, обществын туһада политическэ, юридическэ ба бусад эмхи зургаануудые бии болгоно. Бусад общественнэ үзэгдэлнүүдһээ тэрэниие илгаруулдаг хэлэнэй онсо илгаануудынь юун юм? Тэдэнь хадаа иимэ: хэлэн гээшэ хүнүүдэй харилсаха арга боложо, общество дотор һанал бодолоо андалдаха арга боложо, бэе бэеэ ойлгохо арга боломжо хүнүүдтэ үгэдэг ба хүнэй ажал-ябуулгын бүхы оршон байдалда, үйлэдбэриин талаар ба мүн экономическа харилсаануудай талааршье, политикын талаар ба мүн культурын талааршье, общественнэ ажабайдалда ба мүн бяйра байдалдашье хамтын хүдэлмэри зохёон табиха арга боложо, обществые хангана. Эдэ онсо илгаанууд хадаа гансал хэлэндэ хамаатай, тэдэнэр гансал хэлэндэ хамаатай һэн туладаа хэлэн хадаа бэеэ дааһан наукын —языкознаниин шэнжэлхэ объект мүн юм. Хэлэнэй эдэ онсо илгаануудгүйгөөр языкознани болбол бэеэ даан байха эрхэеэ алдаха байна.

Богонёор хэлэхэдэ: хэлэн гээшые базисуудайшье зэргэдэ, надстройконуудайшье зэргэдэ хамаадуулжа болохогүй.

Тэрэниие базис ба надстройко хоёрой дундахи «хоорондын» үзэгдэлнүүдэй зэргэдэ хамаадуулжа мүн болохогүй, юуб гэхэдэ, тиимэ «хоорондын» үзэгдэлнүүд байдаггүй.

Гэбэшье, хэлые обществын үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй зэргэдэ, жэшээнь, үйлэдбэриин зэбсэгүүдэй зэргэдэ, хамаадуулжа болохо юм аалам? Нээрээшье, хэлэн ба үйлэдбэриин зэбсэгүүд хоёрой хоорондо нэгэ хэды адли зүйл бии: үйлэдбэриин зэбсэгүүд хадаа, мүн хэлэндэл адли, нэгэ ёһондоо ангинуудай илгаае харангүй, обществын элдэб, хуушан ба мүн шэнэ ангинуудые нэгэн адляар хангажа шадаха байна. Энэ ушар болбол үйлэдбэриин зэбсэгүүдэй зэргэдэ хэлые хамаадуулха үндэһэ баримта үгэнэ гү? Үгы, үгэнэгүй.

Нэгэ үедэ Н. Я. Марр хадаа «Хэлэн гээшэ базис дээрэ байгаа надстройко мүн» гэһэн өөрынгөө формулын буруушаалтада орохые харахадаа, «тааралдан зохихо» гэжэ шиидээд, «хэлэн гээшэ үйлэдбэриин зэбсэг мүн» гэжэ соносхоһон байха юм. Хэлые үйлэдбэриин зэбсэгүүдэй зэргэдэ хамаадуулхадаа Н. Я. Марр зүб байгаа гү? Бэшэ, хэлсээнгүй буруу байгаа.

Юуб гэхэдэ, хэлэн ба үйлэдбэриин зэбсэгүүд хоёрой хоорондохи түһөөтэй зүйлынь миниин мүнөө һая хэлээшэ адли зүйлөөр лэ дүүрэнэ. Харин хэлэн ба үйлэдбэриин зэбсэгүүд хоёрой хоорондо гүн ехэ илгаа бии. Энэ илгаань юуб гэхэдэ, үйлэдбэриин зэбсэгүүд болбол материальна баялигуудые үйлэдбэрилдэг, харин хэлэн хадаа юушье үйлэдбэрилдэггүй, али миил үгэнүүдые «үйлэдбэрилдэг». Бүри тодоор хэлэхэдэ, үйлэдбэриин зэбсэгүүдтэй хүнүүд материальна баялигуудые үйлэдбэрилжэ шадаха байна, гэбэшье тэдэл хүнүүд хэлэтэй байгаад, зүгөөр үйлэдбэриин зэбсэгүүдгүй байбал, материальна баялигуудые үйлэдбэрилжэ шадахагүй юм. Хэрбээ материальна баялигуудые хэлэнэй үйлэдбэрилжэ шададаг байгаа һаань, шашаг хүнүүд дэлхэй дээрэ эгээл баян хүнүүд байха байһыень ойлгохонь бэрхэтэй бэшэ.

2. АСУУДАЛ. Маркс ба Энгельс хэлые «һанал бодолой сохом бодото байдал» гээшэ, «практическа, ...бодото мэдэрэл» гээшэ гэжэ тодорхойлнод, «Хэлэнһээ таһархай идеянүүд байдаггүй» гэжэ Маркс хэлэнэ. Языкознани хадаа хэлэнэй удхын талые, семантика ба түүхэтэ семасиологи болон стилистикые ямар хэмжээтэйгээр шэнжэлхэ ёһотой гэжэ та һананат, али языкознаниин шэнжэлхэ зүйл гансахан формо байха ёһотой гү?

ХАРЮУ. Семантика (семасиологи) болбол языкознаниин шухала хубинуудай нэгэн болоно. Үгэнүүд ба найруулгануудай удхын тала хэлые шэнжэлхэ хэрэгтэ серьёзно удхашанартай юм. Тиимэһээ языкознани дотор семантикада (семасиологидо) зохихо һуури олгогдохо ёһотой.

Тиибэшье, семантикын асуудалнуудые зохёон табихадаа ба тэрэнэй зүйлнүүдые хэрэглэхэдээ, тэрэнэй удхашанарые үнгэртэр сэгнэжэ яашье болохогүй, илангаяа тэрээгээр хэтэржэ бүришье болохогүй. Семантикада дан ехээр дашууржа, һанал бодолтой таһаршагүй холбсотой «һанал бодолой сохом бодото байдал» болохо хэлые хэрэгсээдэггүй, һанал бодолые хэлэнһээ таһалдаг ба хэлэн гээшэ өөрынгөө үе сагые үнгэрөө, хэлэгүйгөөршье байжа болохо юм гэжэ баталдаг зарим языковедүүдые хараадаа абажа хэлэнэб.

Н. Я. Маррай доро дурсагдаша үгэнүүдтэ анхаралаа табигты:

«Хэлэн хадаа гансал абяагаар гаргагдадаг туладаа бии байна. Һанал бодолой үйлэ абяагүйгөөршье хэгдэжэ болоно... (абяанай) хэлэн мүнөө өөрынгөө үүргэнүүдые зайе хэлсээнгүй диилэжэ байһан шэнэ изобретенинүүдтэ үгэжэ захалаа, харин һанал бодол хадаа урдань хэрэглэгдээгүй байһан нөөсэнүүд ба шэнэ ололтонуудһаа хада өөдэ ябажа байна, хэлые гүйсэд орложо ба һэлгэжэ шадаха юм. Ерээдүйн хэлэн — техникэдэ байгаалиин материһээ сүлөө тусгаар хүгжэжэ байгаа һанал бодол мүн. Тэрэнэй урда ямаршье хэлэн, юуншье һаа байгаалиин нормонуудтай холбоотой абяанай хэлэншье, тэсэжэ байхагүй юм. (Н. Я. Маррай «Шэлэгдэмэл хүдэлмэринүүдые» хара).

Хэрбээ энэ «зохёол-магическа» ойлгогдошогүй үгэнүүдые хүнэй простой хэлэн дээрэ оршуулаа хада иимэ тобшололдо ерэжэ болоно:

а) Н. Я. Марр һанал бодолые хэлэнһээ таһална;

б) хүнүүдэй харилсаае хэлэнэй «байгаалиин материһээ» сүлөө, «байгаалиин нормонуудһаа» сүлөө һанал бодолой туһаламжаар, хэлэгүйгөөршье, хэжэ болоно гэжэ Н. Я. Марр тоолоно.

в) һанал бодолые хэлэнһээ таһалхадаа ба тэрэниие хэлэнэй «байгаалиин материһээ» сүлөөлхэдөө Н. Я. Марр идеализмын намагта ороно.

Һанал бодол хадаа хэлэлгэ дотор хэлэгдэхэһээн түрүүн, хэлэнэй материалгүйгөөр, хэлэнэй хальһагүйгөөр, нюсэгэн түхэлтэйгөөр хүнэй толгой соо бии болодог юм гэжэ хэлсэдэг. Теэд энэ тон буруу. Хүнэй толгой соо ямаршье һанал бодол түрэхэдөө, гансал хэлэнэй материалай үндэһэ һуури дээрэ, хэлэнэй терминүүд ба фразануудай үндэһэ һуури дээрэ гүрэн гаража ба байжа шадаха юм. Хэлэнэй материалһаа сүлөө, хэлэнэй «байгаалиин материһээ» сүлөө нюсэгэн һанал бодол гэжэ байдаггүй. «Хэлэн хадаа һанал бодолой сохом бодото байдал мүн» (Маркс). Һанал бодолой реальность хэлэндэ үзэгдэдэг. Гансал идеалистнууд хэлэнэй «байгаалиин материтэй» холбоогүй һанал бодол тухай, хэлэгүй һанал бодол тухай хэлэжэ шадана.

Богонёор хэлэхэдэ: семантикые үнгэртэр сэгнэжэ, тэрээгээрээ хэтэршэһэниинь Н. Я. Маррые идеализмда хүргөө. Тиимэ болохолоор, хэрбээ семантикые (семасиологиие) Н. Я. Марр ба тэрэнэй зарим «шабинарай» хэһэн тиимэ үнгэрүүлэлгэ ба хэтэрүүлэлгэнүүдһээ» аршалаа хада семантика болбол языкознанида ехэ туһа асаржа шадана.

3. АСУУДАЛ. Буржуагай идеянүүд, ойлгосонууд, аяг зан ба зан заншалнуудайнь принципүүд пролетаринуудайхиһаа тад ондоо гэжэ та тон үнэн зүбөөр хэлэнэт. Эдэ үзэгдэлнүүдэй ангиин характер хэлэнэй семантическа талада хэлсээнгүй үзэгдэһэн байха (харин заримдаа тэрэнэй формодо — словарна составта, гэжэ танай статья соо зүбөөр заагдана). Хэлэнэй материал, түрүүшын ээлжээндэ, хэлэнэй удхын талые анализ хэхэдээ, илангаяа гансахан хүнэй һанал *бодолой бэшэ, харин тэрэнэй ангиин* хамаадалай онсо элеэр харагдадаг, тэрэнэй бодото байдалдахи харилсаанай хэлэнэй найруулга тухай үгэ гараһан, илангаяа тиимэ ушарта, тэдэнэй харуулһан мэдэсэнүүдэй ангиин шанар тухай хэлэжэ болохо гү?

ХАРЮУ. Богонёор хэлэхэдэ, хэлэндэ ангинууд нүлөө үзүүлдэг юм гү, ангинууд өөһэдын специфическэ үгэнүүд ба найруулгануудые хэлэндэ оруулдаг гү, ангиин хамаадалһаа дулдыдажа, нэгэл адли үгэнүүд ба найруулганууд ондо ондоо удхашанар олгодог ушар бии гү? гэжэ мэдэхые хүсэнэт.

Тиимэ, хэлэндэ ангинууд болбол нүлөө үзүүлдэг, өөһэдынгөө специфическэ үгэнүүд ба найруулгануудые хэлэндэ оруулдаг ба заримдаа нэгэл адли үгэнүүд ба найруулгануудые ондо ондоогоор ойлгодог. Энээндэ һэжэг байхагүй.

Гэбэшье, специфическэ үгэнүүд ба найруулганууд, мүн тэрэшэлэн семантикадахи илгаа болбол ниитэарадай единэ хэлэнэй хүгжэлтэдэ серьёзно удхашанартай байжа шадаха, тэдэнэр хэлэнэй удхашанарые һуладхажа гү, али характерыень хубилгажа болохо юм гэжэ энээн дээрэһээ ойлгожо болохогүй.

Нэгэдэхеэр, тиимэ специфическэ үгэнүүд ба найруулганууд, мүн семантикадахи илгаанууд хэлэндэ тон үсөөн юм, тэдэнэр бүхы хэлэнэй материалай нэгэ процент болохошье аабы даа. Тиимэ болохолоор, үгэнүүд ба найруулгануудай бүхы үлөөшэ диилэнхи хубинь, мүн тэдэнэй семантикашье, обществын бүхы ангинуудта ниитэ юм.

Хоёрдохёор, ангиин шэнжэ тэмдэгтэй специфическэ үгэнүүд ба найруулганууд дэлхэй дээрэ үгы ямар нэгэ «ангиин» грамматикын дүримүүдэй ёһоор хэлэлгэ соо хэрэглэгдэдэг бэшэ, харин бии байһан ниитэарадай хэлэнэй грамм тикын дуримүүдэй ёһоор хэрэгл дэдэг.

Тиимэ хадаа, специфическэ ү нүүд ба найруулганууд, мүн лэнэй семантикадахи илгаа фактнуудай бии байһан ушар хад ниитэарадай единэ хэлэнэй б байһые ба зайлашагүйе арса бэшэ, харин, тад һөөргэ, батал

4. АСУУДАЛ. Маррые маркси мын вульгаризатор гээшэ гэжэ өөрынгөө статья соо тон зүбөө сэгнэһэн байнат. Энэ хадаа лин вистнүүд, тэрэ тоодо бидэнэршы залуушуул, Маррай лингвистическ зохёолые хуу хаяха ёһотой гэһэ удхатай гү? Тэрээндэ юуншье һа хэлэнэй талаар хэһэн олон үнэ шухала шэнжэлэлгэнүүд бии юм (тэдээн тухайнь дискусси нүхэд Чикобава, Санжеев ба бу сад бэшэһэн байна). Бидэнэр Ма рта критическээр хандажа, юу шье һаа туһатай ба үнэтэй зү лыень тэрээнһээ абажа шадах гүбди?

ХАРЮУ. Н. Я. Маррай зохёол нууд гансахан алдуу эндүүнүүд һээ бүридэнхэй бэшэнь мэдээж ааб даа. Н. Я. Марр хадаа язы кознанида марксизмын элемент нүүдые хазагайруулан оруулхадаа хэлэнэй бэеэ даанги теори би болгохые һэдэхэдээ, тон бүдүүли алдуунуудые гаргаһан байна. Тии бэшье Н. Я. Маррта бэлигтэй һа наар бэшэһэн тус тус зохёолну бии, тэдэн соонь өөрынгөө теоретическэ эрилтэнүүдые мартаж тус тус хэлэнүүдые үнэн сэхээ ба шадамараар шэнжэлһэн зүй бии гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Тиимэ зохёолнууд сооһоонь үнэтэй б һургаал боломо зүйлнүүд баг бэшээр олдожо болоно. Энэ үнэтэ ба һургаал боломо зүйлнүүдын Н. Я. Маррһаа абтажа, хэрэглэ дэхэ ёһотой байһаниинь мэдээж бшуу.

5. АСУУДАЛ. Советскэ языко нанидахи һаатан зогсолтын го шалтагаануудай нэгэн хадаа формализм юм гэжэ олон лингвист нүүд тоолоно. Языкознанидахи формализм юун гээшэб, тэрэние яажа зайлуулхаб гэһэн танай һа налые мэдэхые тон ехээр хүсэ дэнэ.

ХАРЮУ. Н. Я. Марр ба тэрэнэй «шабинар» Н. Я. Маррай «шэнэ һургаалые» дэмжэдэггүй бүхы язы коведүүдые «формализмда» гэм нэнэ. Энэнь серьёзно бэшэ ба сэ сэн бэшэ ябадал мүн.

Н. Я. Марр хадаа грамматикые хооһон «формальность» гээшэ, харин грамматическа байгуулалтые хэлэнэй үндэһэ һуури гэжэ тоолодог хүнүүдые — формалистнууд гээшэ гэжэ тоолодог байгаа. Энэнь шал тэнэг ябадал мүн.

«Шэнэ һургаалай» авторнууд хадаа языкознанидахи өөһэдынгөө дайсадтай хэхэ тэмсэлээ хүнгэдхэхын тулада «формализм» гээшые һанааһаа бии болгоһон байна гэжэ би бодоноб.

Советскэ языкознанидахи һаатан зогсолтын шалтагаан хадаа Н. Я. Марр ба тэрэнэй «шабинарай» һанааһаа зохёоһон формализм бэшэ, харин языкознанидахи аракчеевскэ журам ба теоретическэ дутагдалнууд мүн болоно. Аракчеевскэ журамые Н. Я. Маррай «шабинар» бии болгоо. Теоретическэ ушар удхагүй юумые языкознанида Н. Я. Марр ба тэрэнэй ойрын соратнигууд оруулһан байна. Һаатан зогсолтын байхагүйн тула али алинииеншье усадхаха хэрэгтэй. Эдэ яра шархануудые усадхалга хадаа советскэ языкознаниие элүүр энхэ болгохо, тэрэниие үргэн замда оруулжа, дэлхэйн языкознанида түрүү һуури эзэлхэ арга боломжо советскэ языкознанида үгэхэ байна.

И. СТАЛИН.

1950 оной июниин 29.
«Большевик» журнал, № 12.

„Языкознанида марксизмын тухай“ И. В. Сталинай брошюра СССР-эй арадуудай хэлэн дээрэ хэблэгдэнэ

КИЕВ, (ТАСС). УССР-эй политическэ литературын хэблэл нүхэр И. В. Сталинай «Языкознанида марксизмын тухай» статьяе украинска хэлэн дээрэ оршуулан брошюра болгожо хэблэн гаргаба. Брошюрын тиражнь 200 мянган экземпляр.

* * *

РИГА, июлиин 5. (ТАСС). Латвийска гүрэнэй издательство нүхэр И. В. Сталинай «Языкознанида марксизмын тухай» гэжэ статьяе латыш хэлэн дээрэ оршуулаад, тусхай брошюра болгожо хэблэн гаргаба.

Тус брошюра олон тиражаар хэблэгдээ.

* * *

ТБИЛИСИ, июлиин 5. (ТАСС). «Коммунисти» издательство нүхэр И. В. Сталинай «Языкознанида марксизмын тухай» гэжэ статьяе грузин хэлэн дээрэ оршуулаад тусхай брошюра болгожо хэблэн гаргаба.

* * *

БАКУ, июлиин 5. (ТАСС). Азербайджанска гүрэнэй издательство нүхэр И. В. Сталинай «Языкознанида марксизмын тухай» гэжэ статьяе азербайджан хэлэн дээрэ оршуулаад, тусхай брошюра болгожо гаргаба.

* * *

ВИЛЬНЮС, июлиин 4. (ТАСС). «Тиеса» гэжэ республиканска газетын издательство «Языкознанида марксизмын тухай» гэжэ нүхэр И. В. Сталинай статьяе литовско хэлэн дээрэ оршуулан, тусхай брошюра болгожо хэблэн гаргаба.

Тус брошюра олон тиражаар хэблэгдээ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй IV сесси

РСФСР-эй 1950 оной Гүрэнэй бюджет тухай ба РСФСР-эй 1949 оной Гүрэнэй бюджедэй дүүргэлтэ тухай

РСФСР-эй финанснуудай Министр И. И. ФАДЕЕВЭЙ элидхэл

Нүхэд депутадууд! РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет хадаа Российска Советскэ Федеративна Социалистическэ Республикын 1950 оной Гүрэнэй бюджедые танай үзэмжэдэ табина. Тэрээнтэй хамта РСФСР-эй 1949 оной Гүрэнэй бюджедэй дүүргэлтэ тухай тоосоон баталамжада табигдана.

Дайнай хойто тээхи сталинска табанжэлэй үнгэрһэн жэлнүүдтэ советскэ арад агууехэ Сталинай хүтэлбэри доро ябажа, арадай ажахые һэргээн бодхоолгодоо ба хүгжөөлгэдөө гайхамшагта ехэ амжалтануудые туйлаа, социалистическэ экономикын шэнэ хүсэтэ дэбжэлтэ туйлаа.

Ленин — Сталинай партиин угаа ехэ эмхидхэхы хүдэлмэриин ба советскэ хүнүүдэй шэн зоригто ажалай ашаар социалистическэ промышленность ба социалистическэ хүдөө ажахы гүрэнэй түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэжэ ба үлүүлэн дүүргэжэ байна. Манай орон дотор промышленна үйлэдбэрилгэ үшөө 1949 оной эсэстэ табанжэлэй түсэбөөр 1950 ондо гэжэ хараалагдаһан хэмжээе үлүүлэн гараа, тиихэдэ, ороохото культурануудай валова суглуулга энэ хэмжээндэ хүрөөд шахуу байна. Манай орон дотор хүдөө ажахын продуктнуудые элбэг ехэ болгохо зорилго амжалтатайгаар шиидхэгдэнэ. Советскэ арад байгаалиие шэнэдхэн хубилгаха сталинска асари ехэ түсэбые онсо ехэ зоригжолтойгоор бодото дээрэнь бэелүүлжэ байна.

Социалистическэ экономикын шэнэ дэбжэлтэ, национальна доходой түргэн ургалта хадаа советскэ хүнүүдэй материальна байдалай саг үргэлжын һайжаралтые хангана. Манайда, СССР-тэ, социализмын орондо хэрэг байдал иимэ. Харин капитализмын оронуудта үйлэдбэрилгын таһалгаряагүй доошололто болоно, шэнэ экономическа кризис улам бүри ургана, хүдэлмэригүйдэлгэ ехэ болоно, ажалшан ниитын ажабайдалай хэмжээ саг үргэлжэ доошолно.

Большевистскэ парти, Советскэ правительство, нүхэр Сталин болбол советскэ арадай ажана тэниглэн байдал тухай үдэр бүхэндэ анхаралаа табина. Энэ анхаралай эли тодо гэршэнь хадаа бүхы товарнуудай сэнгые удаа дараалан доошолуулга мүн болоно. 1950 оной мартын 1-һээ эхилээд сэнгүүдые шэнээр доошолуулга хадаа хүдэлмэришэдэй ба албахаагшадай бодото салин хүлһые, таряашадай доходуудые саашадань ехээр дээшэлүүлээ. Тэрээнтэй хамта түхэригэй худалдажа абаха шадабаринь шэнээр ехэ дээшэлээ, харин валютануудтай сасуулбал тэрэнэй үнэнь үшөө ехээр дээшэлээ; советскэ түхэриг дэлхэй дээрэ эгээл тогтууритай валюта мүн.

Дэлхэй дээрэ эгээн түрүү, советскэ социалистическэ культура үшөө ехээр сэсэглэн һалбаржа байна.

«... Манай байгуулалта, советскэ байгуулалта, урагшаа түргэнөөр дабшахын арга боломжонуудые бидэнэртэ олгоно, энээн тухай нэгэшье буржуазна орон һанажа шадахагүй» гэжэ нүхэр Сталинай хэлэһэн сэсэн үгэнүүдые эдэ бүгэдэ эли тодоор гэршэлнэ.

Манай ороной ажалшад туйлаһан амжалтануудаараа зоригжожо, арадай ажахын ба культурын саашанхи дэбжэлтын түлөө, советскэ гүрэнэй хүсэ шадалай саашанхи бэхижэлтын түлөө айхабтар ехэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр тэмсэжэ байна. Коммунистическэ партиие тойрон, манай агууехэ вождь ба багша нүхэр Сталиние тойрон нигтаар жагсаһан советскэ арад коммунизм тээшэ замаар урагшаа этигэлтэйгээр зорижо ябана (үни удаан үргэлжэлһэн альгаташалганууд).

РСФСР-эй 1949 оной Гүрэнэй бюджедэй дүүргэлтын дүнгүүд

Нүхэд депутадууд! РСФСР-эй 1950 оной бюджедээр хараалагдаһан доходууд ба гаргашанууд тухай хэлэхынгээ урда тээ нёдондо жэлэй бюджедэй дүүргэлтын дүнгүүд тухай элидхэхыем зүбшөөрыт.

РСФСР-эй 1949 оной Гүрэнэй бюджедэй дүүргэлтэ хадаа советскэ хүнүүдэй ажалай шэнэ дэбжэлтын ба творческо эдэбхиин оршон байдалда, Союзна Правительствын угаа ехэ туһаламжаар Российска Федерациин арадай ажахын түсэбүүдые амжалтатайгаар бэелүүлгын оршон байдалда болоһон байна.

Гүрэнэй республиканска ба нютагай промышленность 1949 ондо үйлэдбэриин түсэбые валова продукци гаргалгаар 106 процент ба кооперативна промышленность — 108 процент гүйсэдхөө. РСФСР-эй республиканска ба нютагай промышленностиин валова продукциин хэмжээ дайнай урда тээхи 1940 оной хэмжээе 26 шахуу процентээр үлүүлээ. Республикын ажахын зарим һалбаринууд табанжэлэй түсэбэй даалгабаринуудые болзорһоонь урид дүүргээ.

Ороохото ба техническэ культурануудай валова ургаса 1948 онтой сасуулбал нилээд ехэ болоо. Хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдэй механизациин хэмжээ жэшээлэшэгүй ехээр ургаа. РСФСР дотор 1949 ондо тарилгын талмай 1948 онтой сасуулбал 4,9 миллион гектараар ехэ болоо.

РСФСР-эй колхозуудта 1949 ондо малажалай ба шубуунай 46 мянган шэнэ фермэнүүд эмхидхэгдэһэн байна. 1950 оной январиин 1-дэ колхозуудта ниитын эшэг шэмэтэ малай тоо толгой дайнай урда тээхи хэмжээе нилээд ехээр үлүүлээ. РСФСР-эй совхозуудай Министерствын совхозуудта үхэрэй тоо толгой тэрэшэлэн олон болоо.

Российска Федерациин европейскэ хубиин талын ба модото талын районуудта 250 мянган гектарһаа дээшэ газарта модоной полосанууд ба поли хамгаалгын модонууд һуулгагдаа, — энэнь түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо нэгэ хахад дахин ехэ болоно.

1949 ондо советскэ худалдаа наймаа саашадаа амжалтатайгаар дэлгэрүүлэгдээ. Хүн зондо эдеэ хоолой ба промышленна товарнуудые, илангаяа ноолон ба торгон бүдүүдые, оёдомол зүйлнүүдые ба гутал худалдалга нилээд ехэ болоо.

Республика дотор байрын гэрнүүдые, коммунальна предприятинуудые барилгын ба болбосон түхэлтэй болголгын ехэ хүдэлмэринүүд үнгэргэгдөө. 1946 — 1949 онуудта Российска Федерациин городуудта ба хүдэлмэришэнэй посёлогуудта хамтадаа 43 миллион квадратна метрһээ дээшэ талмайтай гэр байранууд баригдаһан ба һэргээн бодхоогдоһон байна. 1949 ондо нютагай Соведүүдэй байрын гэрнүүдые капитальнаар заһабарилха хүдэлмэринүүдэй хэмжээ 1948 онтой сасуулбал 113 процент болоо.

Культурна байгуулалтада нилээд ехэ амжалтанууд туйлагдаа. РСФСР-эй территори дээрэ байһан эхин, долоонжэлэй ба дунда һургуулинуудта, техникумүүдтэ ба мэргэжэлтэдэй бусад дунда һургуулинуудта һурагшадай тоо 1949 ондо 1948 онтой сасуулбал миллионһоо олон хүнөөр олон болоо. Республикын территори дээрэ байһан дээдэ һургуулинуудта нёдондо жэлдэ 1940 онойхиһоо 190 мянган студентнүүд олоор һуража байгаа. Больницануудта һууринуудай тоо дайнай урда тээхитэй сасуулбал 25-һаа дээшэ процентээр ехэ болоо, тиигэжэ хүн зониие медицинскээр хангалгын хэмжээн нилээд дээшэлэгдээ.

Арадай ажахын түсэбэй даалгабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэлгэ хадаа социалистическэ накоплениие ургуулаа, энэнь РСФСР-эй 1949 оной Гүрэнэй бюджедые үлүүлэн дүүргэхэ арга боломжо олгоо.

Үнгэрһэн жэлдэ РСФСР-эй Гүрэнэй бюджедэй доходууд 53 миллиард 24 миллион түхэриг гэхэ гү, али түсэбэй 102,3 процент болоо. Эрьесын налогһоо хэгдэһэн отчислениһээ 13 миллиард 379 миллион түхэриг ороо. Предприятинуудай олзонуудһаа отчислени 7 миллиард 844 миллион түхэриг боложо, түсэбые 882 миллион түхэригөөр дээшэлээ. Хүн зонһоо ба колхозуудһаа гүрэнэй налогоор 11 миллиард 474 миллион түхэриг абтаа. Гүрэнэй урьһаламжануудһаа отчислени 6 миллиард 717 миллион түхэриг гэхэ гү, али хараалагдаһанһаа 901 миллион түхэриг ехээр ороһон байна. Бюджедэй гаргашын хубинь 52 миллиард 112 миллион түхэригэй хэмжээтэйтээр дүүргэгдээ, энэнь түсэбэй 101,1 процент болоно. РСФСР-эй ажахые финансировалгада ба социально-культурна хэмжээ-ябуулгануудта 46 миллиард 686 миллион түхэр зорюулагдаһан байна, энэнь түсэбэй 101 процент болоно. Гүрэнэй захиргаанай органуудые хангалгада 4 миллиард 786 миллион түхэриг гэхэ гү, али һомологдоһон суммаһаа бага мүнгэн гаргашалагдаа. Доходууд гаргашануудһаа 912 миллион түхэригөөр ехэ байба.

РСФСР-эй Гүрэнэй бюджет болбол Республикын арадай ажахые хүгжөөхэ талаар ба Российска Федерациин арадуудай культурые ба материальна тэниглэн байдалые саашадань дээшэлүүлхэ талаар 1949 ондо хараалагдаһан хэмжээ-ябуулгануудые финансировалга хангаа.

Тэрээнтэй хамта хүн зоной социально-культурна хэрэглэлнүүдые хангалгада һомологдоһон мүнгэнэй хубинь зарим областьнуудта, жэшээлхэдэ, Курганска, Омско, Саратовска областьнуудта 1949 ондо хэрэглэгдээгүй үлээ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Эдэ областьнуудта Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд болбол социально-культурна эмхизургаанууд тухай ба тэдэнэй ажал-ябуулгые һайжаруулха тухай ёһотой анхарал табяагүй.

Гүрэнэй бюджедһээ үгтэһэн мүнгые Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдэй зүбөөр хэрэглэхэ ябадал хангадаг болохонь шухала.

РСФСР-эй 1950 оной Гүрэнэй бюджедэй доходууд

Советскэ гүрэнэй 1950 оной бюджет хадаа советскэ хүнүүдэй амгалан тайбан зохёохы ажалай программые бэелүүлэн харуулна. Тэрэ болбол дайнай хойто тээхи сталинска табанжэлые амжалтатайгаар дүүргэхэ ба манай ороной урагшаа, коммунистическэ общество байгуулха замаар саашадаа дабшахын зорилгонуудта алба хэхэ байна.

РСФСР-эй Гүрэнэй бюджет болбол РСФСР-эй арадай ажахын түсэбтэй гүйсэд зохилдуулагдан, 1950 оной январиин 1-һээ эхилээд хүндэ промышленностиин продукцинуудай оптово сэнгүүдые ба ашаанай тарифуудые доошолуулһан ябадалые хараадаа абалсажа, тэрэшэлэн үргэн хэрэглэлэй товарнуудай розничо гүрэнэй сэнгүүдые энэ жэлэй мартын 1-һээ эхилээд доошолуулһаниие хараадаа абалсажа зохёогдоо.

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведээр бюджедэй доходууд 54 миллиард 84 миллион түхэригэй хэмжээтэйгээр ба гаргашанууд — 53 миллиард 938 миллион түхэригэй хэмжээтэйгээр хараалагдаба. Тиимэ болохолоороо, бюджет болбол гаргашануудһаа доходуудай 146 миллион түхэригөөр дээшэлэлгэтэйгээр зохёогдобо.

Бюджедэй хэмжээн хадаа нёдондо жэлэйхидэ орходоо 2 миллиард 368 миллион түхэригөөр, тиихэдэ 1946 онтой—дайнай хойто тээхи табанжэлэй түрүүшын жэлтэй сасуулбал — 19 миллиард 57 миллион түхэригөөр ехэ болоо. Бюджедэй иимэ ехэ ургалта хадаа имагтал манай, Советскэ орондо боложо болохо, эндэ Гүрэнэй бюджет болбол хэлбэрилтэгүй хүгжэжэ байгаа, социалистическэ арадай ажахытай таһаршагүй холбоотой байна.

РСФСР-эй Гүрэнэй бюджедэй доходуудай состав иимэ тоо мэдээнүүдээр тодорхойлогдоно (миллион түхэригөөр):

Предприятинуудай ба ажахын организацинуудай олзонуудһаа отчислени	8862
Эрьесын налогһоо отчислени	11107
Предприятинуудай ба организацинуудай олзын налог	1133
Хүн зонһоо ба колхозуудһаа орохо гүрэнэй налогуудһаа отчислени	12704
Нютагай налогууд ба татабаринууд	4404
Гүрэнэй урьһаламжануудһаа отчислени	7336
Гүрэнэй социальна страхованиин зөөринүүд	3550
Ниитэсоюзна бусад доходуудһаа отчислени	2339
Бусад оролтонууд	2649

(*Үргэлжэлэлынь хожом гараха*)

СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрын Орлогшо А. А. Громыкын мэдүүлгэ

Кореядэхи американска зэбсэгтэ интервенци тухай

Кореядэ боложо байгаа событинууд хадаа Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын хилэ шадарай районуудта урда корейскэ засагаархидай сэрэгүүдэй хардан доболһоной үндэһөөр июниин 25-да эхилэн болоһон байна. Энэ добтолгонь эртэнһээ бэлдэһэн түсэбэй үрэнь болобо.

Урда корейскэ лисынмановска бүлэгэй тиимэ түсэбтэй байһан тухай Ли Сын Ман өөрөө, тэрэшэлэн урда корейскэ засагаархидай бусад түлөөлэгшэд үе үе болоод лэ хэлэдэг байгаа. Аяар 1949 оной октябриин 7-до Юнайтед Пресс гэжэ американска агентствын корреспондентдэ үгэһэн интервью соогоо, өөрынгөө армиин бэлэдхэлэй амжалтануудые һайрхажа, Ли Сын Ман хадаа урда корейскэ арми Пхеньяниие 3 үдэрэй турша дотор эзэлжэ шадаха юм гэжэ сэхэ мэдүүлһэн байна. 1949 оной октябриин 31-дэ лисынмановска правительствын оборонын министр Син Сен Мо урда корейскэ сэрэгүүд дабшаад, хэдэхэн үдэрэй турша дотор Пхеньяниие эзэлжэ шадахаар хүсэтэй юм гэжэ хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ тэрэшэлэн мэдүүлһэн байгаа. Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын хилэ шадарай районуудта урда корейскэ сэрэгүүдэй провокационно добтолгын хэгдэхэһээ нэгэхэн неделиин урда тээ, Ли Сын Ман, американска госдепартаментын советник Даллесай ерээд байхада, «Национальна суглаан» гэдэгтэ июниин 19-дэ үгэ хэлэхэ зуураа ингэжэ мэдүүлбэ: «Хэрбээ бидэнэр демократиие хүйтэн дайнда хамгаалжа шадаагүй һаа, халуун дайнда бидэнэр илалта туйлахабди».

Өөрынгөө ара талада американска дэмжэлгые үзэжэ байһан туладаал, урда корейскэ засагаархидай түлөөлэгшэдэй энэ мэтын мэдүүлгэнүүдые хэжэ байһаниинь ойлгоходо бэрхэтэй бэшэ байна.

Кореядэ туһалха американска администрациин хүтэлбэрилэгшэ Джонсон гэгшэ Кореядэ эхилһэн событинуудһаа нэгэ һарын урда тээ, энэ оной майн 29-дэ, американска конгрессэй Түлөөлэгшэдэй Палатын мүнгэ һомололгын комиссида мэдүүлхэдээ, американска буу зэбсэгээр зэбсэглэгдэһэн ба американска сэрэгэй миссеэр һургагдаһан урда корейскэ армиин 100 мянган солдадууд ба офицернүүд бэлэдхэлгэнүүдээ дүүргэһэн ба дайниие ямаршье сагта эхилхээр бэлэн байна гэбэ.

Корейскэ событинуудһаа хэдэхэн үдэрэй урда тээ, США-гэй сэрэгэй министр Джонсон, США-гэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй Генеральна Штабай начальник Брэдли болон Госдепартаментын советник Даллес гэгшэд Япони ерэжэ, генерал Макартуртай тусхай зүблөөнүүдые хэһэниинь мэдээжэ, тиин энээнэй һүүлээр Даллес Урда Кореядэ ошоһон ба 38-дахи параллель дээрэхи хилын районуудта гараһан байна.

Событинуудһаа ганса неделиин урда тээ июниин 19-дэ, Гүрэнэй департаментын советник Даллес хадаа коммунизмда эсэргүү тэмсэжэ байгаа Урда Кореядэ моральна ба материальна шухала бүхы дэмжэлгые үзүүлхээр США-гэй бэлэн байһан тухай Урда Кореяын дурсагдаһан, «Национальна суглаанда» мэдүүлбэ.

Эдэ баримтанууд тон тодорхой ба тайлбарилтые хэрэглэнэгүй.

Гэбэшье, событинууд Урда Кореяын засагаархидта ашаггүйгөөр хүгжэжэ байна гэжэ түрүүшын үдэрнүүд харуулаа. Корейскэ Арадай-Демократическа Республика хадаа американска сэрэгэй советнигүүдэй хүтэлбэри доро байһан урда корейскэ сэрэгүүдтэ эсэргүү тэмсэлдэ нилээн хэдэн амжалтануудые туйлаһан байна.

Корейскэ арадай дэмжэлгые хэзээдэшье абажа байгаагүй Ли Сын Манай террористическэ ёһо журамай бутаран унажа байһанай эли болоходо Холбоото Штадуудай правительство хадаа корейскэ арадта эсэргүү урда корейскэ засагаархидай талада боложо дайлалдаха захиралтые өөрынгөө агаарай-сэрэгэй, уһан-сэрэгэй, удаа тээнь хуурай газарай хүсэнүүдтэ үгэжэ, Кореядэ эли интервенциие эхилһэн байна. Тиин Холбоото Штадуудай правительство болбол агрессиие бэлэдхэхэ политикаһаа агрессиин сэхэ актнуудта шэлжэн ороһон, Кореяын дотоодын хэрэгүүдтэ далда бэшээр хамааралсалгын замда, Кореядэхи зэбсэгтэ интервенциин замда ороһон байна. Иимэ замда ороод эб найрамдалые эбдэжэ, США-гэй правительство хадаа эб найрамдалые бэхижүүлхые оролдоогүй байхаһаа гадна, харин эб найрамдалай дайсан мүн гэжэ энээгээрээ харуулба.

США-гэй правительство Кореядэхи өөрынгөө агрессивнэ түсэбүүдые хойно хойноһоонь элчишэлнэ гэжэ баримтанууд харуулна. Кореяын хэрэгтэ США-гэй хамааралсалга хадаа сэрэгэй ба бусад материалнуудые эльгээхэ ябадалаар лэ хизаарлагдаха юм гэжэ анхандаа США-гэй правительство мэдүүлһэн байгаа. Агаарай-сэрэгэй ба уһан-сэрэгэй хүсэнүүд, хуурай газарай сэрэгүүдгүйгөөр тэрэшэлэн эльгээгдэхэ юм гэжэ тэрэнэй һүүлээр соносхогдобо. США-гэй хуурай газарай зэбсэгтэ хүсэнүүдые Корея руу эльгээхэ тухай тэрэнэй һүүлээр мэдүүлэгдэһэн байгаа.

Американска зэбсэгтэ хүсэнүүд хадаа гансахан Урда Кореяын территори дээрэ операцинуудта хабаадаха юм гэжэ США-гэй правительствын анханда мэдүүлһэниинь тэрэшэлэн мэдээжэ. Гэбэшье, хэдэн үдэр үнгэрөөд байхада американска авиаци өөрынгөө операцинуудые Хойто Кореяын территори дээрэ гаргажа, Пхеньян болон бусад городуудта добтолһон байна.

Эдэ бүгэдэ хадаа США-гэй правительство Холбоото Штадуудые дайнда улам бүри ехээр татан оруулна гэжэ харуулна. Гэбэшье, дайнай шэнэ авантюрада американска арадай татан оруулагдаха дурагүй байһаниие хараадя абаха баатай болоод США-гэй правительство тус орониие эли дайнда шатаһаа шатада түлхинэ.

Холбоото Штадуудай правительство болбол Аюулгүйн Соведэй даалгабаряар интервенци хэгдэһэн хэбэртэйгээр шалтажа, Кореядэ эсэргүү зэбсэгтэ интервенциие зүбтүүлхэ гэжэ оролдоно. Иимэ баталалгын худал байһаниинь нюдэндэ эли байна.

Үнэн дээрээ юун болооб!

Холбоото Штадуудай правительство хадаа июниин 27-до Аюулгүйн Соведэй заседаниин зарлагдахын урда тээ Кореядэ зэбсэгтэ интервенци эхилһэниинь мэдээжэ, тиихэдээ Аюулгүйн Соведэй ямар шиидхэбэри абаха байһаниие хараадаа абаагүй байна. Тиимэһээ США-гэй правительство болбол Нэгэдэмэл Нацануудай Организациие болоһон баримтын үмэнэ, эб найрамдалые эбдэлгын үмэнэ табиһан байна.

Аюулгүйн Совет хадаа США-гэй правительствын агрессивнэ ябуулгануудые һайшааһан, энэ правительствын дурадхаһан резолюциие хэзээ үнгэрһэн хойно ёһо тэдыгээр баталан абаһан байна. Тиихэдээ американска резолюци хадаа Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин Уставые бузар муухайгаар эбдэн Аюулгүйн Соведээр абтаһан байна.

ООН-эй Уставай 27-дохи статьягай ёһоор шухала асуудалнууд тушаа Аюулгүйн Соведэй бүхы шиидхэбэринүүд Аюулгүйн Соведэй саг үргэлжын бүхы табан гэшүүдэй, тайлбарилан хэлэхэдэ Советскэ Союзай, Хитадай, США-гэй, Великобританиин ба Франциин голосуудые оруулалсаад, 7 голосһоо доошо бэшээр абтаха ёһотой байна.

Гэхэ зуура, Кореядэ США-гэй сэрэгэй интервенциие һайшааһан американска резолюци хадаа оройдоо 6 голосуудаар — США, Англи, Франци, Норвеги, Куба, Эквадорой голосуудаар абтаһан байна. Аюулгүйн Соведтэ Хитадай һууриие хуулита бэшээр эзэлһэн гоминдановец Цзян Тин-фу гэгшын голосые энэ резолюци абахын түлөө 7-дохи голос гэжэ тоолоһон байха юм.

Тэрээнһээ гадна, Аюулгүйн Соведэй июниин 27-ной заседани дээрэ Соведэй саг үргэлжын 5 гэшүүдэй оройдоол 3-нь — США, Англи ба Франци байһан юм. Соведэй заседани дээрэ Аюулгүйн Соведэй саг үргэлжын нүгөө хоёр гэшүүд — СССР ба Хитад байгаагүй, юундэб гэхэдэ, хитад арадта дайсан харша США-гэй правительствын хараа бодолынь Аюулгүйн Соведтэ өөрынгөө хуулита ёһоной түлөөлэгшэтэй байха Хитадай арга боломжые хаһана, тиин энэнь Соведэй заседанинуудта Советскэ Союзай хабаадаха аргагүй болгоһон байна.

Тиимэһээ, Аюулгүйн Соведэй шиидхэбэринүүдые абаха гурим тушаа ООН-эй Уставай эдэ хоёр эрилтэнүүдэй нэгэниинньшье Соведэй июниин 27-ой заседани дээрэ бэелэгдээгүй. Тиин энэнь тус заседани дээрэ абтаһан резолюциин ямар нэгэн хуулита хүсые үгы хэнэ.

Дотоодын шэнжэ шанартай бэшэ, харин уласхоорондын хэмжээнэй событинууд тушаа болоһон ушарнуудтал, Аюулгүйн Соведэй хамааралсалгые ООН-эй Уставай хараалдагынь тэрэшэлэн мэдээжэ. Тиихэдээ Устав хадаа нэгэ гүрэнэй хоёр группировкануудай хоорондо болоһон дотоодын конфликт тушаа ямар нэгэн гүрэнэй дотоодын хэрэгүүдтэ Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин хамааралсаха ябадалые шууд хорино. Тиимэһээ Аюулгүйн Совет өөрынгөө июниин 27-ной шиидхэбэреэр Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин мүн энэ шухала принципые эбдэһэн байна.

Дээрэ дурсагдаһанһаа юун харгаданаб гэхэдэ, Кореядэхи өөрынгөө зэбсэгтэ интервенциин халхабша болгон США-гэй правительствын хэрэглэһэн энэ резолюци хадаа Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин Уставые бузар муухайгаар эбдэн, Аюулгүйн Соведтэ хуулита бэшээр шиидхэгдэһэн байна. Энэ ямар ушарһаа болооб гэхэдэ, Аюулгүйн Соведэй гэшүүдые США-гэй правительствын бүдүүлигээр хашан баалалта хадаа Нэгэдэмэл Нацануудай Организациие США-гэй Гүрэнэй департаментын филиал ба эб найрамдалые эбдэгшэд болоһон американска зонхилхы кругуудай политикын үгэ дууламгай зэбсэг болгоһон байна.

США-гэй правительствын хашалта доро Аюулгүйн Соведээр абтаһан июниин 27-ной хуулита бэшэ резолюци болбол Аюулгүйн Совет эб найрамдал сахиха гол харюусалгые бэедээ даажа абаһан орган бэшэ, харин дай ябуулхын тула США-гэй зонхилхы кругуудай ашагладаг зэбсэг болон ажаллана гэжэ харуулна.

Аюулгүйн Соведэй энэ резолюцинь эб найрамдалда эсэргүү дайсан харша акт болоно.

Хэрбээ Аюулгүйн Совет эб найрамдалай хэрэгые үнэтэй дээрэ тоолоо һаа, тэрэ хадаа иимэ урьшагта резолюциие абахынгаа урда тээ, Кореядэхи дайлалдагша талануудые эбтэй болгохо гэжэ оролдохо байгаа. Энээниие гансахан Аюулгүйн Совет ба ООН-эй генеральна секретарь лэ хэжэ шадаха байба. Гэбэшье, тухайлхада иимэрхүү амгалан акци хадаа агрессорнүүдэй түсэбүүдтэ зүришэнэ гэжэ мэдээд, тэдэнэр иимэ һэдэлгые хээгүй байна.

Энэ бүхы хэрэгтэ ООН-эй Генеральна секретарь г-н Трюгве Лиин бирагүй үүргыень тэмдэглэнгүй байжа болохогүй. Өөрынгөө албан тушаалай байдалаар ООН-эй Уставые наринаар сахихын хойноһоо хинажа ажаглаха уялгатай Генеральна Секретарь Аюулгүйн Соведтэ корейскэ асуудалые зүбшэн хэлсэхэ үедэ өөрынгөө сэхэ уялгануудые дүүргээгүй байхаһаа гадна, харин һөөргэ, Холбоото Штадуудай правительствын ба Аюулгүйн Соведэй бусад гэшүүдэй зүгһөө Уставые бүдүүлигээр эбдэхэ ябадалдань һүгэдэн туһалһан байна. Тиин Генеральна Секретарь хадаа Нэгэдэмэл Нацануудай Организациие бэхижүүлхэ тухай ба эб найрамдалые бэхижүүлхэ тухай бэшэ, харин Корея тушаа өөһэдынгөө агрессивнэ түсэбүүдые бэелүүлхэдэнь США-гэй зонхилхы кругуудта яажа туһалха тухай һанаагаа зобоно гэжэ тэрэ харуулаа.

Июниин 29-дэ пресс-конференци дээрэ президент Трумэн үгэ хэлэхэ зуураа, Кореядэ дайнай ябуулгануудые үүдхэхэдээ, дайнай байдалда США-гэй ороод байһаниень арсаһан байна. Энэ хадаа Нэгэдэмэл Нацануудай Организациие дэмжэхын тула хэгдэһэн «полицейскэ ябуулганууд» мүн ба эдэ ябуулгануудынь Хойто Кореяын «бүлэг бандидуудта» эсэргүү шүглүүлэгдэһэн хэбэртэйгээр тэрэ соносхобо.

Иимэ баталалгын эшэ үндэһэгүй байһаниень ойлгоходо бэрхэтэй бэшэ.

Агрессивна ябуулгануудые үүдхэхэдээ, агресси хадаа өөрынгөө ябуулгануудые далдалха ямар нэгэн аргануудые хэрэглэдэг заншалтай байһаниинь үнишһөө хойшо мэдээжэ.

Хэнэйшье мэдэхээр, 1937 оной зун милитаристска Япони Пекин руу поход хэжэ Хойто Хитадта сэрэгэй интервенци эхилхэдээ, энэ хадаа Восток дээрэ эб найрамдал хамгаалхын тула хэгдэһэн юрэдөөл нютагай «инцидент» мүн гэжэ соносхоһон юм. Гэбэшье, энээндэнь хэншье этигээгүй һэн. 1937 ондо Хитадта эсэргүү японско милитаристнуудай эхилһэн дайниие Восток дээрэ эб найрамдал хамгаалхын тула хэгдэһэн нютагай «инцидент» гэжэ тооло-

(*Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта*)

СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрын Орлогшо А. А. Громыкын мэдүүлгэ

Кореядэхи американска зэбсэгтэ интервенци тухай

(Түгэсхэл)

һон шэнгеэр лэ, США-гэй правительствын дурадхалаар Кореядэ үүдхэгдэһэн генерал Макартурай дайнай ябуулгануудые Нэгэдэмэл Нацануудай Организацие дэмжэхын тула хэгдэһэн «полицейскэ ябуулганууд» гэжэ тиимэ хэмжээгээр тооложо болохо байна.

Кореядэ США-гэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй операцинууд ямар нэгэн полицейскэ тушаалтанай бэшэ, харин генерал Макартурай командовани доро ябуулагдажа байһаниинь мэдээжэ. Гэбэшье, Японидохи США-гэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй главнокомандалагша Макартур Кореядэ дайнай операцинуудые бэшэ, харин «полицейскэ ябуулгануудые» ударидана гэжэ мэдэржэ яажашье болохогүй байгаа. Кореяын амгалан хүн зон ба амгалан городуудта добтолжо байгаа «ниидэдэг крепостьнууд» ба реактивна самолёдууд хүрэтэр оруулалсаһан сэрэгэй авиациһаа, крейсернүүд ба ба авианосецуудые оруулалсаһан уһан-сэрэгэй флодһоо, тэрэшэлэн хуурай газарай сэрэгүүдһээ бүридэһэн Макартурай зэбсэгтэ хүсэнүүдынь «бүлэг бандидуудта» эсэргүү «полицейскэ ябуулгануудта» хабаадуулхын тула хэрэгтэй болоо гэжэ хэн этигэхэ юм бэ.

Эгээн гэнэн хонгор хүнүүдшье энээндэ этигэхэгүй байна.

Американска сэрэгэй техникээр зэбсэглэгдэһэн Чан Кай-шиин арминуудта эсэргүү Хитадай Арадай-сүлөөлэлгын армиин тэмсэжэ байха үедэнь тэдэниие зарим хүнүүд «бүлэг бандидууд» гэжэ тэрэшэлэн нэрэлдэг байһаниие энээнэй дашарамда һануулха хэрэгтэй. Үнэн хэрэг дээрээ юун байһаниинь бүгэдэндэ һайн мэдээжэ. «Бүлэг бандидууд» гэжэ нэрлэгдэдэг хүнүүд Хитадай национальна үндэһэн интересүүдые хамгаалхаһаа гадна, хитад арадые түлөөлһэн байгаа. Правительство болгон Хитадта США-гэй зонхилхы кругуудай томилһон нюурнууд үнэн хэрэг дээрээ Хитадай национальна нэрэ хүндэ ба бэеэ даанхай байдалые иишэ тиишэнь худалдажа панхаруутаһан бүлэг авантюристнууд — бандидууд байба.

Кореядэ американска зэбсэгтэ интервенциин бодото зорилгонуудынь юун болоноб?

США-гэй агрессивнэ кругууд хадаа гансаханшье Урда Кореяе бэшэ, мүн Хойто Кореяе гартаа абахын тула эб найрамдалые эбдэээ гэжэ тодорхой харагдана. Кореядэ американска зэбсэгтэ хүсэнүүдэй халдан ороһон ябадал хадаа корейскэ арадта эсэргүү эли дайн мүн болоно. Тэрэнэй зорилгонь — Кореяын национальна бэеэ даанхай байдалые үгы хэхэ, корейскэ демократическа единэ гүрэниие бии болгохогүй, Кореяе өөрынгөө колони болгохо, корейскэ территориие Дальна Восток дээрэ дайнай стратегическэ плацдарм болгон ашаглаха арга боломжые Холбоото Штадуудай зонхилхы кругуудта үгэһэн ба арадта харша ёһо журамые Кореядэ хүсөөр тогтоохо гэһэн болоно.

Кореядэ добтолхо тухай США-гэй зэбсэгтэ хүсэнүүдтэ захиралта үгэхэдөө, Трумэн хадаа «Формозодо добтолтые уридшалан болюулха захиралтые американска уһан-сэрэгэй флодто үгөөб» гэжэ нэгэн доро мэдүүлһэн байгаа, тэрэнь Хитадай территориин энэ хубиие американска зэбсэгтэ хүсэнүүдэй эзэмдэхэ гэһэн удхатай байна.

США-гэй правительствын энэ алхамынь Хитадта эсэргүү сэхэ агресси болоно.

Тэрээнһээ гадна, США-гэй правительствын энэ алхамынь Хитадай территоридо Формозын хабаадан орохо тухай уласхоорондын Каирска ба Потсдамска хэлсээнүүдые бүдүүлигээр эбдэһэн ябадал болоно. Тэдэ хэлсээнүүд доро США-гэй правительствыншье гар табяатай юм. США-гэй правительствын энэ алхамынь тэрэшэлэн Формозын хэрэгүүдтэ американецууд хамааралсахагүй байха гэжэ энэ оной январиин 5-да мэдүүлһэн президент Трумэнай мэдүүлгые эбдэһэн ябадал болоно.

Президент Трумэн хадаа Филиппины дээрэ американска зэбсэгтэ хүсэнүүдые ехэдхэхэ заабари үгөөб гэжэ тэрэшэлэн мэдүүлбэ, энэнь Филиппинскэ гүрэнэй дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсаха ба дотоодын тэмсэлые үүдхэхэ ябадалда шэглүүлэгдэнэ. Американска правительствын энэ акт хадаа американска правительство Филиппиные Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин гэшүүн мүн байгаа бэеэ даанхай гүрэн бэшэ, харин өөрынгөө колони гэжэ хаража үргэлжэлһөөр байна гэжэ харуулна.

Индо-Хитадта дай ябуулхадань Францида «сэрэгэй туһаламжа» гэдэгые үзүүлхэ ябадалые түргэдхэхэ захиралтые үгөөб гэжэ президент Трумэн тэрэшэлэн мэдүүлбэ, США-гэй правительство хадаа Индо-Хитадта колониальна ёһо журамые дэмжэхын тула вьетнамска арадта эсэргүү дайниие үүдхэхэ замда ороод байна гэжэ Трумэнай энэ мэдүүлгэнь харуулна. Тиин США-гэй правительство хадаа Азиин арадуудай жандармын үүргые бэедээ даажа абаһанаа энээгээр харуулба.

Тиимэһээ США-гэй правительство хадаа эб найрамдалые эбдэһэн ба агрессие бэлэдхэхэ политикаһаа агрессиин сэхэ актнуудта Азиин хэдэн олон оронууд соо нэгэн доро шэлжэн ороо гэжэ президент Трумэнай июниин 27-ной мэдүүлгэнь гэршэлнэ.

Тиин, США-гэй правительство хадаа бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалые бэхижүүлхэ талаар Нэгэдэмэл Нацануудай үмэнэ абаһан уялгануудаа эбдэһэн ба эб найрамдалые эбдэгшэ болоһон байна.

Национальна нэгэдэлэй түлөө, демократическа эрхэнүүдэй түлөө, арадуудай тэмсэлые газаа талаһаа хамааралсан дараха гэжэ оролдоһон жэшээнүүд түүхэ дотор үсөөн бэшэ бии юм.

Энээнтэй холболдуулан, үнгэрһэн зуун жэлэй 60-аад онуудта Хойто Америкын хойто ба урда штадуудай хоорондо болоһон дайн тухай һануулхада болохо байгаа. Тэрэ үедэ Линкольнээр толгойлогдоһон хойто штадууд хадаа богоолшолгые усадхахын түлөө ба ороной национальна нэгэдэлые хамгаалхын түлөө Урда зүгэй богоолшологшодто эсэргүү зэбсэгтэ тэмсэлые ябуулһан байгаа. Урда зүгэйхидээр добтологдоһон хойто штадуудай зэбсэгтэ хүсэнүүд өөрынгөө территориие хамгаалгаар хизаарлаагүй, харин дайнай ябуулгануудые урда штадуудай территори дээрэ гаргаһан, арадай дэмжэлгые абаагүй плантаторнууд — богоолшологшодой сэрэгүүдые бута сохиһон, урда зүгтэ байһан богоолшолгын системые эбдэһэн ба национальна нэгэдэлые тогтоохо условинуудые байгуулһан байна.

Тэрэ үедэ зарим правительствонуудай, жэшээлхэдэ, Англиин правительствын зүгһөө хойто зүгэйхидтэ эсэргүү урда зүгэйхидэй ашаг туһада ба национальна нэгэдэлдэ эсэргүүгээр, Хойто Америкын дотоодын хэрэгүүдтэ тэрэшэлэн хамаарһаниинь мэдээжэ байна. Гэбэшье, Урда зүгтэ эсэргүү Хойто зүгэй тэмсэлые толгойлһон прогрессивнэ хүсөөр американска арад илалта туйлаһан байгаа.

Түүхын үшөө нэгэн урок тухай һануулхада болохо.

Россида Октябрьска эрид эрьелтын болоһоной һүүлээр, Россиин заха хизаар газарнуудта хаанай хархис генералнуудай Россиие хэһэг болгон таһалжа байхада, США-гэй правительство Англиин, Франциин ба зарим бусад гүрэнүүдэй правительствонуудтай хамта, советскэ ороной дотоодын хэрэгүүдтэ хамаарһан, мүн манай Эхэ орониие советскэ правительствын ударидалга доро нэгэдүүлхэдэ һаад хэхын тула хаанай хархис генералнуудай талада боложо ороһон байна.

Советскэ Дально Восток болон Архангельскын райондо өөрынгөө сэрэгүүдые эльгээжэ, США-гэй правительство тэрэшэлэн зэбсэгтэ интервенци хэхэһээ арсаагүй һэн. Зарим бусад оронуудай сэрэгүүдтэй хамта американска сэрэгүүд хадаа советскэ засагта эсэргүү тэмсэхэ ябадалдань ородой хаанай генералнууд—Колчак, Деникин, Юденич ба бусадта эдэбхитэйгээр туһалһан, ородой хүдэлмэришэд ба таряашадые буудаһан, хүн зониие дээрмэдэһэн байна.

Энэ ушарташье гадаадын зарим гүрэнүүдэй зонхилхы кругууд эб найрамдалые эбдэн, зэбсэгтэ интервенци хэжэ, түүхые гэдэргэнь тэхэрюулхэ, арадай унагааһан бузар ёһо журамые тэрээндэ хүсөөр бусааха ба нэгэ гүрэн боложо манай ороной нэгэдэхэ ябадалые таһалха гэжэ оролдоһониинь харагдана.

Энэ интервенционистска авантюрын юугээр дүүрэһэниинь бүгэдэндэ мэдээжэ.

Түүхын эдэ жэшээнүүд тухай дурсахада яахадаа туһатай байнаб гэхэдэ, Кореядэ болон Азиин зарим бусад оронуудта боложо байгаа событинууд ба эдэ оронууд тушаа Холбоото Штадуудай ябуулжа байгаа агрессивнэ политикань Холбоото Штадуудай болон Россин түүхэдэхи дээрэ дурсаглаһан событинуудые ехээр дууряана.

Холбоото Штадуудай правительствын июниин 27-ной мэдүүлгэдэ июниин 29-дэ үгэһэн харюу соогоо Советскэ Правительство хадаа Кореяын дотоодын хэрэгүүдтэ бүдүүлигээр хамааралсалгын политикые Холбоото Штадуудай правительствын ябуулжа байһан тушаань өөрынгөө хараа бодолые мэдүүлһэн байгаа.

Советскэ Правительство болбол бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ политикые ба бусад оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй гэһэн өөрынгөө заншалта принципые хубилалтагүйгөөр сахина.

Үнгэрһэн зуун жэлэй 60-аад онуудта хойто американецууд Америкын урда ба хойто зүгые национальна единэ гүрэн болгон нэгэдүүлһэн шэнгеэр, кореяцууд Кореяын урда ба хойто зүгые национальна единэ гүрэн болгон нэгэдүүлхэ талаар өөрынгөө дотоодын национальна хэрэгүүдые өөрынгөө хараалламжаар шиидхэхэ тиимэ эрхэтэй байна гэжэ Советскэ Правительство тоолоно.

Америкын Холбоото Штадуудай правительство эб найрамдалда эсэргүү дайсан харша акт хэһэн ба тэрэнэй үүдхэһэн зэбсэгтэ агрессиин хойшолонгуудай түлөө харюусалга тэрээн дээрэ тохогдохо гэжэ дээрэ дурсагдаһан зүйлһөө харагдана.

Американска сэрэгэй интервенциие үгэ дуугүйгөөр зогсоохые ба американска зэбсэгтэ хүсэнүүдые Кореяһээ дары гаргахые Аюулгүйн Совэдэй эриһэн ушартал Нэгэдэмэл Нацануудай Организаци эб найрамдалые сахиха талаар өөрынгөө уялгануудые бэелүүлхэ байна.

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ВАХТАНУУДТА ЖАГСАНА

БАБУШКИН. (**Телефоноор абтаба**). Бабушкин городой бүхы предприятинуудаар, эмхи-зургаануудаар Стокгольмско конгрессэй Саг үргэлжын комитедэй Уряада гар табилган эмхитэйгээр үнгэржэ байна. Энээнтэй дашарамдуулан олон хүн зоной хабаадалгатай суглаанууд болоно.

Мысовой станциин паровозно депо, городской эдеэ хоолой комбинат, «Объединенный труд» гэжэ олзоборилгын артель, городской электростанци, типографи, прорабска участок, хэлхеэ холбооной 5-дахи дистанци, Клюевскэ модо хюрөөдэлгын пункт, Танхойско порт, түмэрзамай машинануудай № 45 станци ба бэшэ бэшэ газарнуудаар суглаанууд үнгэргэгдэбэ.

Үйлэдбэриин коллективүүд болбол эб найрамдалай стахановска вахтада жагсажа байна. Городой типографиин коллектив августын 1 болтор 9 һарынгаа түсэбые дүүргэхэ, Мысовойн электростанциин коллектив — алмаһан материалаараа июль соо хоёр үдэрэй турша соо хүдэлмэрилхэ, харгы замай 11-дэхи дистанциин коллектив түсэбһөө гадуур 1 километр харгы заһабарилха гэһэн уялгануудые эб найрамдалай вахтада жагсахадаа абаба.

Станциин дежурна Катковой халаан болбол 150 түргэн поезднуудые һара соо үнгэргэхэ гэһэн уялга абаба.

Стокгольмско конгрессэй Саг үргэлжын комитедэй уряа доро гар табилгантай дашарамдуулан город соо агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри бури хүсэтэйгөөр ябуулагдана. Түмэрзамай клуб, улаан булангуудаар лекци ба элидхэлнүүд уласхоорондын байдал тушаа, эб найрамдал тухай асуудалнуудаар үнгэргэгдэнэ. Үсэгэлдэр агитаторнууд тон олоороо гаража, гэрэй эзэн эхэнэрнүүдэй дунда Стокгольмско конгрессэй Саг үргэлжын комитедэй Уряа тухай, Кореядэ боложо байгаа событинууд тухай хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэбэ.

КОРЕЯДЭХИ СОБЫТИНУУД

Корейскэ арадай демократическа республикын Арадай армида корейскэ залуушуул ороно

ПХЕНЬЯН, июлиин 4. (ТАСС). Корейскэ арадай-демократическа республикын олон мянгаад залуу патриодууд фронт эльгээхэ гүйлта правительствода барина.

Хойто Кореядэ лисынмановска бүлэгэй бузар муухайгаар добтолһоной хойто үдэртэ 30 мянга гаран хүбүүд республикын арадай армиин зэргэнүүдтэ орохо тухай дура хүсэлөө мэдүүлбэ.

Корейскэ арадай-демократическа республикы Арадай армиин главна командованиин мэдээс

ПХЕНЬЯН, июлиин 4. (ТАСС). Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армиин главна командованиин мэдээсэһэнэй ёһоор, Арадай армиин частьнууд дабшалгаяа үргэлжэлүүлбэ. Вондю (Воньчжу) гэжэ уезднэ центрые сүлөөлһэн сэрэгүүд Вондю уездые бүрин сүлөөлөөд, Редю гэжэ уезднэ центрые сүлөөлһэн ба урагшаа дабшажа үргэлжэлһөөр байна.

Кореяын зүүн эрьедэ ябуулга хэжэ байгаа Арадай армиин частьнууд июлиин 3-да 100 гар тосхон пунктнуудые сүлөөлөө урда зүг руу дабшалтаяа үргэлж лүүлнэ.

Лисынмановска армитай хэгд һэн байлдаануудта ехэ трофейнү эзэлэгдээ.

Сүлөөлэгдэһэн городууд ба то хонуудай хүн зон Корейскэ ар дай-демократическа республикы Арадай армиин боецүүд ба оф цернүүдые баяртайгаар угтана.

Кореядэхи дайнай ябуулганууд

НЬЮ-ЙОРК, июлиин. 5. (ТАСС). Токиоһоо Юнайтед Пресс агентствын корреспондентын дамжуулһанай ёһоор, үсэгэлдэр Макартурай штаб коммюнике толилбо, тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ: июлиин 3-най үдэр ба үдэшэ зүүн тээшээ гүнзэгы маневр хэһэнэй ашаар, Инчонһоо Сувон хүрэтэрхи лини хажуу талаһаан тойрон гаргагдаһан байна. Урда корейскэ сэрэгүүд Сувонһоо гаража, хойто корейскэ сэрэгүүд тус городто оробо.

Зүүн эрьеын дэргэдэ уһан-сэрэгэй флодой ехэхэн эдэбхи тэмдэглэгдэбэ. Самчокын хүүргын үмэнэхи бэхижэлгын дэргэдэ ехэ буудалга болобо.

НЬЮ-ЙОРК, июлиин 5. (ТАСС). Ассошиэйтед Пресс агентствын дамжуулһанай ёһоор, Кореядэхи американска сэрэгүүдэй штаб хадаа июлиин 5-да американска сэрэгүүд хойто корейскэ сэрэгүүдтэй тулалдажа эхилбэ гэжэ мэдээсэнэ.

НЬЮ-ЙОРК, июлиин 5. (ТАСС). Юнайтед Пресс агентствын токийско корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, хойто корейскэ сэрэгүүд Сувон (Суйген) лини дээрэ фронтальна атакые эхилбэ гэжэ Макартурай штабай толилһон коммюнике соо хэлэгдэнэ. Гэхэ зуураа хойто корейскэ частьнууд Ендынпхо—Инчон (Чемульпо) — Сувон (Суйген) гэжэ треугольнигто дайсанай сэрэгүүдые бүһэлхэ талаар маневрнуудые үргэлжэлүүлбэ. Усанай хойто талын үндэр газарта, Сувонһоо зүүн урагшаа 11 мильдэ, хойто корейскэ частьнууд урда кореецүүдые түрибэ гэжэ коммюнике соо заагдана. Сэрэгүүдэй дабшалта ба Кан (Ханган) мүрэн дээгүүр материалнуудые зөөлгэ хадаа хойто кореецүүд саашанхи ябуулгануудта бэлэдхэжэ байна гэжэ гэршэлнэ.

Абтаһан мэдээнүүдэй ёһоор, хойто корейскэ сэрэгүүдэй колонно Иочжу (Рейсю) Ичхон (Рисен) тээшэ ошожо ябана. Хойто корейскэ частьнууд Вондю (Воньчжу) районда Цюсю (Чхунжу) тээшэ дабшажа ябана.

НЬЮ-ЙОРК, июлиин 4. (ТАСС). Ассошиэйтед Пресс агентствын токийско корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, үсэгэлдэр генерал Макартурай штаб коммюнике то лилбо, тэрээн соонь, Кан мүр ниие гаталаад хойто корейскэ с рэгүүдэй урагшаа дабшаһан туха мэдээсэгдэнэ.

Хойто корейскэ сэрэгүүд өөрын гөө дабшалтые түргэдхэхын тул бии байгаа бүхы транспорты ашаглана гэжэ коммюнике соон заагдана. Хойто корейскэ сэрэгүү дэй самолёдууд Кимпо аэродром һоо урагшаа байһан урда корей скэ частьнуудые бомбодобо.

ЛОНДОН, июлиин 5. (ТАСС). Рейтер агентствын токийско корреспондентын дамжуулһанай ёһоор, хойто корейскэ сэрэгүүд мүнөөдэр Сувонһоо урдуур американска сэрэгүүдэй позицинуудые тойрожо гараа гэжэ Макартурай штабай түлөөлэгшэ мэдүүлбэ.

Хүндэ танкнуудай дэмжэлгээр хойто корейскэ пехото американска артиллерийскэ хаалтые дэлбэ сохин гараба.

Мүнөө хойто корейскэ танкнууд ба пехото хадаа Сувонһоо урдатээ байгаа американска авиапостнууд ба тылдэхи американска командна пунктын хоорондо ябажа байна гэжэ түлөөлэгшэ заана.

ИТАЛЬЯНСКА АРАД СТОКГОЛЬМСКО УРЯАДА ГАР ТАБИНА

РИМ, июлиин 5. (ТАСС). Эб найрамдалай тала барисгшадай хүдэлөөнэй Итальянска комитедэй мэдээсэһэнэй ёһоор, Стокгольмско уряада гар табиха мүрысөөнэй манлайда эб найрамдал хамгаалха провинциальна иимэ комитедүүд ябана гэбэл: Ливорно—130 мянган хүн, Рим—630 мянга, Флоренци—350 мянга, Болонья—303 мянга, Милан—750 мянга, Матера—45 мянга, Алесандрия—132 мянга, Кальяри—71 мянга, Генуя—300 мянган хүн гар табяа.

АНГЛИДА ЭБ НАЙРАМДАЛ ХАМГААЛХА ХҮДЭЛӨӨН

ЛОНДОН, июлиин 4. (ТАСС). «Дейли Уоркер» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, түмэрзамайхидай национальна профсоюзай лондонско окружной совет хадаа эб найрамдалай английска петицые дэмжэхэ гэжэ шиидэбэ.

Профсоюзуудай нютагай отделенинүүд ба бусад организацинууд Лондондо июлиин 22—23-да болохо эб найрамдалай тала баригшадай бүхэанглийска конференцидэ өөһэдынгөө делегадуудые эльгээхэ гэһэн шиидхэбэри абаба.

ФРАНЦИДА СТОКГОЛЬМСКО УРЯАДА 10 МИЛЛИОН ХҮН ГАР ТАБЯА

ПАРИЖ, июлиин 5. (ТАСС). Эб найрамдалай ба эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэлшэдэй организациин Саг үргэлжын комитет хадаа Францида Стокгольмско уряада 10 миллион гаран хүн гар табяа гэжэ мэдээсэнэ. Тус ороной зарим департаментнуудта хүн зоной 50 гаран процентнь уряада гар табяа.

ХИТАДАЙ КОММУНИСТИЧЕСКЭ ПАРТИИН 5 МИЛЛИОН ГЭШҮҮД

ПЕКИН, (ТАСС). Синьхуа агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Хитадай коммунистическэ партиие байгуулһаар 29 жэлэй ой июлиин 1-дэ гүйсэжэ, энэ үдэрэй урда тээ суглуулагдаһан хүсэд бэшэ мэдээнүүдэй ёһоор компартиин гэшүүдэй тоонь 5 миллион үлүүтэй хүн болоно.

Антияпонско дайнай эхеэр Хитадай компартиин гэшүүдэй тоонь 40 мянган хүн байгаа.

Хитадай компартиин ургалта хадаа компартиин гэшүүдые хүмүүжүүлгын үргэн программые бэелүүлхэ шухала болгобо. Партийна һуралсалые шангадхаха ба партиин шэнэ гэшүүдэй политическэ ушар ёһоо мэдэхэ ябадалай хэмжээе дээшэлүүлхэ тухай шиидхэбэри ЦК-тэй гурбадахи пленум дээрэ абтаһан байна.

Эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн конгрессэй Саг үргэлжын комитедэй секретариадай коммюнике

ПАРИЖ, июлиин 4. (ТАСС). Эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн конгрессэй Саг үргэлжын комитедэй секретариат коммюнике толилбо, тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ.

«1950 оной майн 31-һээ июниин 1 хүрэтэр Лондондо болоһон сесси дээрэ эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн конгрессэй Саг үргэлжын комитедэй бюро хадаа энэ оной октябрь соо Генуяда (Итали) эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн хоёрдохи конгрессые зарлаха гэжэ шиидэбэ. Итальянска правительство хадаа Итали ошохо визэнүүдые делегадуудта үгэхэһөө арсана гэжэ Италиин гадаадын хэрэгүүдэй Министр г-н Сфорца конгрессэй эмхидхэлшэдтэ харюулба. Стокгольмдо болоһон эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн конгрессэй Саг үргэлжын комитедэй гурбадахи сесси дээрэ абтаһан, атомна зэбсэг хорихо тухай уряа хадаа эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн хоёрдохи конгрессэй хүдэлмэриин үндэһэниинь болохо байһаниие хараада абажа, мүн итальянска арад хадаа эб найрамдалай болон сүлөөгэй хэрэгтэ хамаатай байһанаа мэдүүлдэг ба Стокгольмско уряада гар табиха ябадалда эдэбхитэйгээр хабаададаг байһаниие хараада абажа, эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн конгрессэй Саг үргэлжын комитедэй секретариат итальянска правительствын абаһан шиидхэбэри тушаа халагална. Энэ шиидхэбэри хадаа эб найрамдалые түргөөр хамгаалгын шухала байһанда зүришэнэ. Энээнэй үндэһөөр эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн конгрессэй Саг үргэлжын комитедһээ абаһан түлөөлэлгын ёһоор Саг үргэлжын комитедэй секретариат хадаа энэ оной октябриин 16-һаа 21 хүрэтэр Польшодо эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн конгрессые зарлахын тула шухала арга хэмжээнүүдые абаха гүйлтатайгаар эб найрамдалай тала баригшадай бүхэпольско комитедтэ хандаха гэжэ шиидэбэ.

Урда Кореядэхи дайнай ябуулганууд тухай американска хэблэл бэшэнэ

НЬЮ-ЙОРК, июлиин 5. (ТАСС). Урда Кореяһээ эльгээһэн мэдээсэлнүүд соогоо американска корреспондентнүүд хадаа урда корейскэ марионеточнэ правительствын арми бута сохигдоод, айһандаа зугадан сухарижа байна гэжэ дамжуулна. Корейскэ арадай-демократическа республикын сэрэгүүд Сеул-Инчон—Сувон гэһэн треугольник соо байгаа урда корейскэ группировкые бүһэлэн абажа байна гэжэ «Нью Йорк Таймс» газетын июлиин 5-най мэдээсэл соо хэлэгдэнэ. Эдэ гурбан шухала городууд Арадай армяар сүлөөлэгдэһэниинь мэдээжэ.

Байлдаанай районуудһаа урда корейскэ олон мянгаад солдадуудай гуримгүйгөөр зугадалга хадаа урда корейскэ «правительствын» армиин бута сохигдоһон тухай гэршэлнэ гэжэ Ассошиэйтед Пресс агентствын корреспондент мэдээсэнэ.

Урда корейскэ марионеткэнүүдэй ба американска империалистнуудай үүдхэһэн дайнай ябуулгануудһаа ехэ хохидол зоболон үзэжэ байгаа Урда Кореяын хүн зониие американска солдадуудай дээрмэдэжэ байһаниие харуулһан баримтанууд Кореяһээ «Нью-Йорк Таймс» газетын абаһан мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

* * *

НЬЮ-ЙОРК, июлиин 5. (ТАСС). Танкнуудые урдаа табиһан хойто корейскэ пехото июлиин 5-да Сувонһоо (Суйген) урагшаа американска пехотые бүһэлэн хабшаба гэжэ Ассошиэйтед Пресс агентствын корреспондент мэдээсэнэ. Хойто кореецүүд американска артиллериие тойрожо гараһан ба удаа тээнь американска артиллери, хангалгын алба ба тыловэй эшелонтой харилсаха замые уридшалан таһа татаад, американска пехотын позицинуудые ара талаһаань атаковалһан байна. Энэ операциин үедэ урда корейскэ нилээд олон сэрэгүүд бүһэлэгдэбэ.

Энэ хадаа хойто корейскэ частьнуудтай американска пехотын сэхэ байлдаанда ороһон түрүүшын ушар гээшэ гэжэ корреспондент тэмдэглэнэ.

Кэй гэгшын правительство тушаалһаа гараба

ПАРИЖ, июлиин 4. (ТАСС). Анри Кэй хадаа правительствын тушаалһаа гараһан тухай мэдүүлгые республикын президентдэ барюулаа гэжэ Франс Пресс агентство мэдээсэнэ.

Харюусалгатай редактор Д. Д. ЛУБСАНОВ.

РЕДАКЦИИН АД...: Улан-Удэ ул. Ленина 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ Унэн). ТЕЛЕФОНУУД: отв. редактора—23; АТС—1.80, зам. отв. редактора—7-85; отв. секретаря 3.13; отделов партийной и комсомольской жизни культуры и быта—4.52; пропаганды и агитации—7.85; сельского хозяйства промышленности и транспорта—6-84; переводов—3.23; писем трудящихся и информации—6.84 (2 зв.): об'явлений 2.64 (2 зв.); Для междугородных переговоров—16.

Н—02336. Типография Управления полиграфии, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 15.000.